ગુલીસ્તાંન. ભાગ.

[illegible] તથા [illegible] કરનાર. —
મીઠ [illegible] બીલીમોરીઆ.
[illegible] બીલીમોરા.

[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] ૧૦૦૦
સને ૧૯૨૬ [illegible] [illegible] ૧૩૪[illegible] [illegible].

સુરત [illegible] "શંકર" પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકંઠ [illegible].

કિંમત રૂ. ૦-૮-૦

ગુલીસ્તાને ખાજા

દીબાચો.

આખરી જમાનાના પયગંબર હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ. ની આલમાં અને ઉમ્મતમાં બેહદ અવલીયાઓ થયા છે. તે પૈકી સને ૫૬૧ હીજરીમાં રાજા પૃથ્વીરાજના વખતમાં, હીંદમાં પાક ઇસલામનો પાયો નાંખવા, અને કુફરની જડ ઉખેડવા માટે આખી દુન્યામાં પ્રખ્યાતિ પામેલા, અને કરામતોથી ભરપુર, હીંદલ-વલી, ગરીબ નવાઝ, અતાયે રસુલ, હજરત ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી, અજમેરી રહ. છે, એ પાક બુઝુર્ગ વલી અલ્લાહનાં નામ ઉપર, તમામ મુસલમાનો પોતાના માલ અને જાનથી ફીદા થાય છે, અને તેમનાં ઉરસ યાને મેળા વખતે અજમેર શરીફમાં લાખો માણસો ભેગા થાય છે. અને તેમની મજારે શરીફની જીયારતનો લાભ લઇ પોતાની મુરાદો હાંસલ કરે છે, એવા પાક, અને આલીશાન બુઝુર્ગના અહેવાલો ફારસી, અને ઉરદુ, કિતાબોમાં લખાયેલા છે. પરંતુ ગુજરાતીમાં એવી કોઇ કિતાબ આજ સુધી પુરી તવારીખની છપાયલી નહીં હોવાથી, તેમજ એવી કિતાબની ઘણાં ભાઇઓ ખાહેશ ધરાવતા હોવાથી, કેટલીક ઉરદુ, ફારસી કિતાબોમાં આધારે આ કિતાબ ગુલીસ્તાને ખાજા, ઉરદુ

જબાન, 'અને ગુજરાતીમાં ઉર્દૂમાં છપાણી છે. એમાં હઝરત ખાજા સાહેબની પયદાયશ, અને કરામાતો, અને અવલાદ અને વફાત, તથા હીંદમાં અજેપાલ જોગી, અને પૃથુરાજ સાથે થએલી લડાઇ, અને અજમેર શરીફમાં તેમનો રોઝો છે. તેની તવારીખ તેમજ મસજીદો વીગેરે મકાનો બાબત તથા બીજી ઘણી બાબતોનો સમાવેશ કરવમાં આવ્યો છે.

હઝરત ખાજા સાહેબની શાનમાં નામીચા શાએરોએ જોડેલી કવ્વાલી ગઝલો, તથા બીજી હકાની ગઝલો વીગેરે પણ દાખલ કરવામાં આવ્યું છે.

હઝરત ખાજા સાહેબ ઉપર ફીદા થનારા, આ કિતાબ ખરીદ કરી, તેમના અહવાલથી વાકેફ થશે, એટલુંજ નહીં, પરંતુ સવાબે દારેન હાસીલ કરી શકશે. વળી એમા ખાજાની શાનમાં અને બીજી હકાની ચીજો દાખલ કરવામાં આવેલી હોવાથી, જેમ મારી બીજી કિતાબો મુસલમાન ભાઇઓમાં માન પામી છે. તેજ પ્રમાણે આ કિતાબ પસંદ પડી છે, અને તેથી ત્રીજીવાર છપાવી છે

આશા રાખું છું, કે આ કિતાબમાં કોઇને કાંઇ ભૂલ નજર આવે, તો તે માટે મને દર ગુજર કરશો. કેમકે હદીસે શરીફમાં પણ આવ્યું છે; કે 'અલ ઇનસાનો મુરકકે-બુન, મીનલ ખતાયે વલ નિસ-યાન." યાને ઇનસાન ભૂલને પાત્ર માટે કંઇ પણ ભુલ થાય એ બનવા જોગ છે.

તા. } લી० દુઆગો.
મીર સૈયદઅલી ફાકરી.

ગુલીસ્તાને ખાજા.

બિસમિલ્લા હિર રહમા નિર રહીમ.

અલ હમદો લિલ્લાહે રબ્બિલ આ-લ-મીન, વસ્સલાતો વસ્સલામો અલા રસુલીહી મોહંમદીન; વ આલીહી વ અસહાબીહી અજ મઈન—બાઅદ હમ્દો સલાતકે રોશન ઔર ઝાહીર હો, કે હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝ, મોઈનુદ્દીન ચીશતી રહ. કી કરામતેં બિસયાર, બલકે બે-શુમાર હેં. અજમેર શરીફમેં તશરીફ લાનેસે પેશતર સદહા કરામતેં રોજાના અહલે બસીરત દેખતે હેં; ઔર કયામત તક દેખતે રહેંગે, આપ ખુદા-શના-સીમેં બુલંદ મરતબા રખતે થે, આપકી તશરીફ આવરીમેં હીંદુસ્તાનસે કુફ્ર ઔર ગુમરાહી દુર હુઇ, ઔર નુરે ઇસલામ ફયલા, આપકી હિદાયતસે લાખોં કુફ્ફાર દાય-રયે ઇસલામમેં દાખીલ હુયે. આં હઝરત સલ, ને આલમે રોયામેં ફરમાયા, કે અય મોઈનુદ્દીન, તુમ મેરે દીનકે હાદી ઔર મદદગાર હો, ઔર મેં તુમકો અપની જાનીબસે વીલાયત અતા કરતા હું. ઇસસે બહતર ઔર કયા મરતબા હોગા.

નસબ-નામા હઝરત ખાજા.
મ.ઈનુદ્દીન ચીશતી રહ, કા.

હઝરત ખાજા બુઝુર્ગ વલીયે હીંદ, મોઈનુદ્દીન ચીશતી સંજરી અજમેરી રહ, સાદાતે હસની હુસેની હેં. ઓર સીલ સીલયે નસબે પીદરી, આપકા હઝરત ઈમામ હુસેન અલે, પર મુનતહી હોતા હે. ચુનાચે આપકે વાલીદે બુઝુર્ગ-વારકા ઈસમે શરીફ, ખાજા સૈયદ ગ્યાસુદ્દીન અહમદ, બીન સૈયદ કમાલુદ્દીન, બીન સૈયદ અહમદ હુસેન, બીન સૈયદ તાહેર, બીન સૈયદ અબદુલ અઝીઝ, બીન સૈયદ ઈબ્રાહીમ, બીન સૈયદ ઈમામ અલી મુસા રઝા, બીન ઈમામ મુસા કાઝીમ, બીન ઈમામ જાફરે સાદીક બીન ઈમામ મોહંમદ બાકીર, બીન ઈમામ ઝયનુલ આબેદીન, બીન સૈયદુશ શોહદા હઝરત ઈમામ હુસેન અલે, હે. ઓર સીલ-સીલયે નસબે માદરી આપકા ઈમામ હસન અલે, સે મીલતા હે.

ઝીકરે પયદાયેશે ખાજા ગરીબ નવાઝ.

ખઝી-નતુલ અસફીયા, મેં લીખખા હૈ, કે વીલાદત આપકી સને ૫૩૭ હીજરીમેં તા. ૧૪ રજબકો પીરકે દીન બ વકતે સુબ્હ સાદીકકો સંજરમેં હુઈ, ઈસી વજેસે આપકો સંજરી કેહતે હેં. ઓર આપકો સીલ-સીલયે ચીશતીયામેં બયઅત હે. ચીસ્ત, એક શેહરકા નામ હે, જો હિરાતકે કરીબ

હે, આપકે બુઝુર્ગ ચીસ્તકે રેહને-વાલે થે, ઇસલીયે આપ ચીસ્તી કહે જાતે હેં.

આપકી વાલીદા ફરમાતી હેં, કે જીસ વક્ત મેરા લડકા મોઇનુદ્દીન રહ, મેરે શીકમમેં આયા, ઉસી વક્તસે મેરા ઘર તમામ દીન ઔર દુનિયાકી ખયરો બરકતસે ભર-ગયા, ઓર મુઝે સચ્ચે ખાબ નઝર આને લગે, ઓર જબ મેરે મોઇનુદ્દીનકે તનમેં જાન આઇ, તો આધી રાતસે લેકર, સબા પહેર દીન ચડહે તક, લા ઇલાહા ઇલ્લ લલ્લાહો મોહમ મદર રસુ-લુલ્લાહ, કે જીકર કરનેકી આવાઝ આતી થી. ઓર પયદાયેશકે બાઅદ-ભી આપકા યેહી માઅમુલ થા, ઓર ફરમાતી હેં, કે જીસ વક્ત મોઇનુદ્દીન પયદા હુવે, તો મેરા તમામ ઘર નુરસે ભર ગયા.

હઝરત ખાજા સાહેબ રહ, ને ગ્યારા બરસ તક, હિનાયતે આલેકૃતે વાલે-દેનમે નીહાયત નાઝસે પરવરીશ પાય, ઓર આપકે વાલીદ અકસર મુલકે ઇસ-ફહાન, ઔર ખુરાસાનમેં રહા કરતે થે, આપ જબ ગ્યારા બરસકે હુવે, તબ આપકે વાલીદ શેહરે ઇરાકકી તરફ તશરીફ લે-ગયે. ઓર વહાં જાતે હી વફાત પાયે. ઓર ઉસી શેહરમે ઉનકા દફન કાયે ગયે. ઓર ઉસી સાલમેં આપ ગ્યારા બરસકી ઉમરમેં યતીમ હો-ગયે, ઔર આપકે ભાઇઓને માલ તકસીમ કરલીયા, તો આપકે હીસ્સે-મેંભી એક બાગ આયા.

આપકે હીસ્સેમેં એક બાગ નીહાયત ઉમદા આયા થા. તો ઉસી બાગમેં અકસર આપ તશરીફ લે-જાતે, એક રોજ

આપ હસબે મામુલ ઉસી બાગમેં તશરીફ રખતે થે, કે હઝરત શયેખ ઇબ્રાહીમ કંદોઝી મજઝુબ રહ, બ હુકમે રબ ઉસ બાગમેં તશરીફ લાયે, હઝરત ખ્વાજા સાહેબને મજઝુબ સાહેબકી નીહાયત તવાઝો કી, ઓર એક ખોશએ અંગુર વરો તાજા લાકર મજઝુબ સાહેબકો દીયા, ઉન્હોને વોહ અંગુર ખાયે, ઓર કમાલ ખુશ હોકર અપની ગીલીમે મુબારકમેંસે એક ખલકા ટુકડા નીકાલ કર, ઓર ખુદ ઉસકો ચબાકર, ઓર અપને લુઆબે દહનમેં તર કરકે, હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝકો દીયા, આપને વોહ ટુકડા અપને દહને મુબારકમેં ડાલ-દીયા, ઉનકે ખાનેકે સાથહી આપકે દીલસે તમામ મોઆમેલાતે દુનિયા સર્દ હો-ગયે. ઓર ઉસી વક્ત ખાજા સાહેબને બાગ વ-ગયરા, સબ માલ, વ અસબાબ, રાહે ખુદામેં દે-દીયા. ઓર તલબે ખુદામેં સફર ઇખત્યાર કીયા.

ઝીકરે હઝરત શયેખ ઇબ્રાહીમ કંદોઝી રહ.

નફહા-તુલ ઇન્સમેં મવલાના અબદુર રહમાન જામી તહરીર ફરમાતે હૈં, કે હઝરત ઇબ્રાહીમ મજઝુબ રહ, બડે બુઝુર્ગ થે, ઇસલીયે એક સબ આપકે સાથ રેહનેકા શૌક હઝરત પીરાને પીર દસ્તગીર શયેખ સૈયદ અબદુલ કાદીર જીલાની રહ. કે.ભી હુવા. ઓર કઇ મરતબે મજઝુબ સાહેબકો કહા, લેકીન ઉન્હોને મંઝુર ન કીયા. ઇત્તેફાકન મોહલીમે સરમાકો એક સબકો બારીક જોરકા બરસાતા થા,

ઉસ શબકો મજ્જુબ સાહેબને અઝ-ખુદ હઝરત પીરસે ફરમાયા, કે આજકી શબ, આપ મેરે સાથ રહેં, આપ બહોતસી અશરફીયાં લેકર શયેખ ઇબ્રાહીમ સાહેબકે સાથ ચલે, ઔર શામ હોને-પર શેહરકી જામે મસજીદમેં કયામ ફરમાયા, ઔર દરયાફ્ત કીયા. કે અગર આપકો કુછ ખાનેકી તલબ હો, તો ખાના લાઉં. જનાબે ગૌસકો માઅલુમ થા, કે યા તો આપ બિલકુલ નહીં ખાતે, ઔર ખાતે હેં, તો બહોત જ્યાદા ખાતે હેં, ઇસ વાસ્તે ખ્યાલ કીયા, કે પેહલેસે ઇસકા બંદોબસ્ત કીયા જાયે, લેકીન હઝરત ઇબ્રાહીમને ઇનકાર કીયા, ઔર કહા, મુઝે મુતલક ભુક નહીં હે. જીસ વક્ત રાતકે નવ બજે. ઉસ વક્ત કહા, કે અય અબદુલ કાદીર, મુઝે ઇસ વકત ભુક માઅલુમ હુઇ હે, ખાના લાઓ. હઝરત મદમુમે સુબહાનાને યે સુનકર બહોત હયરાન હુયે. કયું કે ઉસ વકત પાની બરસ રહા થા, ઔર દુકાનેં બંદ હો-ગઇ થીં. ઇસલીયે બહોત સોચકે બાઅદ ખ્યાલ આયા, કે ઇસ મસજીદકે કરીબ એક અમીર રેહતા હે, ઔર ઉસસે મેરી મુલાકાતભી હે, શાયદ વોહ ખાનેકા ઇંતેઝામ કરેગા. યે ખ્યાલ કરકે આપ પાનીમેં ભીગતે હુયે, ઉસકે મકાન પર ગયે. આપને જાકર ઉસ અમીરસે કહા, કે મેરે યહાં એક જમાઅત આઇ હે, ઔર અબ રાત હો-ગઇ હે, ઔર દુકાનેં બંદ હેં. ઇસલીયે આપ ખાનેકા બંદોબસ્ત કરેં, ઉસને સુનતેહી કઇ જુબ્બાહ કીયે હુયે દુંબે દીયે, આપ વોહ દુંબે, ઔર ચાવલ વ-ગયરા, મઅ દેગોંકે હમરાહ લેકર, મસજીદકે દરવાઝે-પર આયે, ઔર ખાને-વાલે કોભી સાથ લાયે, આપકે આનેકા હાલ માઅલુમ

કરકે ખાના ઇબ્રાહીમ બાહેર નીકલે, ઓર ફરમાને લગે, મૈં ભુખા હું, પકાનેમેં બહોત દેર લગેગી, લાઓ મેં ભુંજી ખાઉં. યે ફરમા-કર તમામ કીસમકા તમામ મજમુઆ કીયા, ઓર નોશ ફરમાયા. યેહ ખાના કરીબ સો મનકે હોગા, લેકીન શયેખ ઇબ્રાહીમને બાઅદ ફરાગતકે ફરમાયા, કે હનુજ મૈં સયેર નહીં હુવા. ઇતનેમેં કઇ શખસોંકી આહટ માઅલુમ હુઇ, શયેખ ઇબ્રાહીમ બાહેર ગયે, દેખા કે ચંદ ફકીર ટુકડે માંગકર લા-રહે થે, આપને ઉનકે જમા કીયે હુયે ટુકડે, કે જો દસ મનકે કરીબ થે, વોહ છીન લીયે, ઓર વોહ ખા-ગયે. હઝરત મહબુબે સુબહાની, ફરમાતે હૈં, કે શયેખ ઇબ્રાહીમને મુઝસે ઇરશાદ ફરમાયા, કે તુમ સો રહો, તુમકો બહોત તકલીફ પહોંચી હે. મૈં હસબુલ ઇરશાદ લેટ ગયા. ઇતનેમેં શયેખ સાહેબ બહોત બડા પથ્થર ઉઠા લાયે, ઓર મેરે સરકે મુકાબીલ બુલંદ કરકે ફરમાને લગે, કે જીમેં આતા હે, કે તેરા સર કુચલ ડાલું, મગર તેરી વાલીદા ઝઇફ હે, ઉસકો સખ્ત સદમા હોગા, ખયેર જાને દેતા હું. યેહ કેહકર વોહ પથ્થર બાહેર ડાલ આયે. ઓર થોડી દેર બાઅદ પથ્થર ઉઠા લાકર યેહી કહા, તકરીબન દસ બારા દફે આયસાહી કીયા. ઇસ પરેશાનીમેં મુઝે બિલકુલ નીંદ નહીં આઇ. જબ રાતકે તીન બજ-ગયે, ઉસ વકત બુલંદ આવાઝસે ફરમાને લગે, મૈં જાનતા હું, કે તુ નહીં સોયા હે, જાગતા રહા હે. ખયેર અબ મૈં કુતુબ-ખાનેમેં જાતા હું, તુ આરામ કર. યે કેહ-કર વોહ કુતુબ-ખાનેમેં કે જો મસજીદકે તેહ ખાનેમેં થા, ઉસમેં આપ ચલે ગયે,

તો મેને બાહેરસે ઝીનેકી ઝંજીર મઝબુત લગાદી. ઔર કીસી કદર ઈતમીનાનસે બેઠા, લેકીન મુઝે કુતુબ-ખાનેમેંસે ગભાનેકી આવાઝ આતી થી, મેં હયરાન થા, કે વહાં ક્યા રખ્ખા હે, જો આપ ખા રહે હેં ? સુબોહકો માઅલુમ હુવા, કે જુમલે કુતુબકો પુઠકે નોશ ફરમા ગયે થે.

હઝરત ખાજા સાહેબકા સફરમેં ફયેઝ હાસીલ કરના, બુઝુર્ગોંને વકતસે.

ખઝી-નતુલ અસફીયા, મેં લીખ્ખા હે. કે અવ્વલ આપ સમરકંદમેં તશરીફ લે-ગયે, વહાં હઝરત હીસામુદ્દીન બુખારીકી ખીદમતમેં રેહકર કુરઆને શરીફ, હીફઝ ફરમાયા. ઔર ઉલુમે ઝાહેરીસે બહરા-વર હુવે, ફીર ઇરાકકી તરફ ઇરાદા કીયા, વહાંસે બગદાદ શરીફકો તશરીફ લે-ગયે. રાહમેં હઝરત શયેખ નજમુદ્દીન કુબરા રહ, સે મુલાકાત કી, ઔર ફયેઝ હાસીલ કીયા, વહાંસે કોહે જુદી-પર તશરીફ લેગ-યે, વહાં હઝરત પીરાને પીર, સૈયદ અબદુલ કાદીર જીલાની, યાદે ઇલાહીમેં મશગુલ થે, ઉનકી ખીદમતમેં હાઝીર હોકર ફયઝે બાતીની પાયા, ઔર ઉનકે હમરાહ જીલાન, ઔર બગદાદ તશરીફ લે-ગયે. ઔર ચંદ મુદ્દત વહાં રેહકર, હઝરત શયેખ શહાબુદ્દીન સોહરવરદી રહ, સે ફયેઝ હાસીલ કીયા, ઔર ઉનકે બાબદ, શયેખ અવહદુદ્દીન કીરમાનીકી સોહબતસે મુશર

રેફ હોકર, ખીરકયે ખીલાફત હાસીલ ફરમાયા. બાઅદ હમદાન તશરીફ લે-ગયે, વહાં ખાજા યુસુફ હમદાનીસે ફુયુઝે બાતીની હાસીલ કરકે, તબરેજ તશરીફ લે-ગયે. ઓર વહાં હઝરત શયેખ અબુ સઈદસે ફયેઝ પાયા. ઓર બાઅદ ઈસ-ફહાન જાકર, ચંદ બુઝુરગોસે ફુયુઝે બાતીની હાસીલ કરકે, આપકે મુરશીદ ઓર હાદી, હઝરત શયેખ ઉસમાન હારૂની રહ, કી ખીદમતમેં પહોંચ-કર તકમીલકો પહોંચે, ઓર ખીરકયે ખીલાફત સીલ-સીલયે ચીશતીયાકા પાયા. આપકે મુરશીદ હઝરત ખાજા ઉસમાન હારૂનીકા મઝારે શરીફ, મકકયે મોઅઝ-ઝમામેં શરીફ સાહેબકે મકાનકે કરીબ હે, હઝરત ખાજા સાહેબ ગરીબ નવાઝકી ખીલાફતકે હાલાત જેલમેં લીખ્ખે ગયે હેં.

હાલાતે ખીરકયે ખીલાફતે ખાજા ગરીબ નવાઝ.

કિતાબ ઈનીસુલ અરવાહ, મેં ખુદ સુલતાનુલ હીંદ હઝરત ખાજા મોઈનુદ્દીન ચીશતી રહ, તહરીર ફરમાતે હેં, કે મેં બગદાદ શરીફમેં ગયા, ઓર હઝરત ખાજા ઉસમાન હારૂની રહ, કો તાલાશ કીયા, તો લોગોંને કહા, કે હઝરત મોસુફ હઝરત ખાજા જુનેદ બગદાદી રહ, કી મસજીદમેં નમાઝ કે વાસતે તશરીફ લે-ગયે હેં, યે સુનકર મેં ઉસ મસજીદમેં ગયા, ઓર હઝરત ખાજા ઉસમાન હારૂની રહ, કી ઝીયારતસે મુશરરફ હુવા, ઉસ વકત બહોતસે મશાયેખે કિબાર વહાંપર હાઝીર થે, મેંને જોંહી ઝમીં આદબકી ચુમી, તો આપને ઈરશાદ ફરમાયા, કે દો રકઆત નમાઝ

૧૦૧૮૦

પરહો. મેંને હુકમકી તામીલ કી; આપ ખડે હો-ગયે, ઔર આસમાનકી જાનીબ મોંહ કીયા. ઔર ઝબાને મુબારકસે ફરમાયા, કે ઇલાહી! મેં ઇસે તેરે સુપુર્દ કરતા હું. ઇસકે બાઅદ બગદાદ શરીફસે રવાના હોકર, મક્કયે મોઅઝ્ઝમામેં તશરીફ લાયે, ઔર યે દુરવેશ હમ-રીકાબ થા, આપ મુઝે જેરે તાવદાને કાબા-શરીફ લે-ગયે. ઔર મેરે હકમેં દુઆયે ખયેર કી. આવાઝ આઇ, કે હમને મોઇનુદ્દીન સંજરીકો કુબુલ કીયા. વહાંસે રવાના હોકર, મદીના મુનવ્વરાકો તશરીફ લે-ગયે, મેંભી હમરાહ થા, જબ રૌઝયે મુબારક, હઝરત નબીયે કરીમ, અહમદ મુજતબા મોહંમદ મુસતફા સલ. પર પહોંચે, તો મુઝસે ઇરશાદ ફરમાયા, કે સલામ કર મેંને સલામ કીયા. રૌઝયે મુબારકસે આવાઝ આઇ, "વ-અલયકુમુસ સલામ, યા કુત-બુલ મશાયેખ, ઇસ આવાઝકે આને-પર આપને ઇરશાદ ફરમાયા, કે કામ તુમ્હારા દરજયે કમાલીયતકો પહોંચા, ઉસકે બાઅદ રવાના હોકર, શેહરે બદખશામેં આયે, વહાં એક બુઝુર્ગસે મુલાકાત કી, વોહ અવલાદે હઝરત ખાજા જુન્નેદ બગદાદી રહ; સે થે, ઔર એક પાઉંસે લંગડે થે, વોહ પાઉં જડસે કટા હુવા થા. મુઝે ઇસ બાતકે દેખનેસે તાઅજ્જુબ હુવા, ઔર પાઉં કટ જાનેકા સબબ દરયાફત કીયા, વોહ ફરમાને લગે, કે મેં એક મુદ્દતસે ઇસ સોમએમેં મોઅતેકિફ હું, ઔર કભી ખાહીશે નફસસે એક કદમભી ઇસ સોમએસે બાહેર નહીં રખતા. એક રોજ અયસા ઇત્તેફાક હુવા, કે હવાયે નફસાનીસે મૈં કટા હુવા પાઉં, કે જો પેહલે

અચ્છા થા. ઉસકો બાહેર નીકાલ કર ઇરાદા રવાનગીકા કીયા, ઇતનેમેં હાતીફ ગયેબસે આવાઝ આઇ, કે "અય મુફલ, હમી અહદ બુદ કે ફરામોશ કરદી." યે આવાઝ સુનકર અપની વાઅદા ખીલાફી પર નીહાયત પશેમાં હુવા, ઓર છુરી મેરે પાસ મવજુદ થી, વોહ ફીલફોર મીયાનસે નીકાલી, ઓર ઇસ પાંઉકો કે જો બાહેર નીકાલા થા, કાટકર બાહેર ફેંક દીયા. ઇસ વાકએકો ચાલીસ બરસ હો-ગયે હેં. ઉસ વક્તસે આલમે તહૈયુરમેં મુબતીલા હું. ઓર નીહાયત શરમીંદા હું, કે કયામતકે દીન કયુંકર દુરવેશોંમેં મોંહ દીખાઉંગા, યે સુનકર હમ વહાંસે રવાના હુયે, ઓર બુખારા પહોંચે, ઓર વહાંકે મશાયેખોંસે મુલાકાત કી. ઇસી તરેહ દસ બરસ તક હમ-રીકાબીયે પીરો મુરશીદમેં સફરમેં રહા. ઉસકે બાઅદ ફીર બગદાદમેં પહોંચે, ઓર ચંદ રોજ કયામ કીયા, બીસ બરસ ઓર મુસાફેરત કી. મેં બઅબાબે ઝહે-રાહ હઝરત પીરો મુરશીદ જનાબ ખાજા ઉસમાન હારૂની રહ, સરપર લેકર ચલતા થા, બાઅદ-હુ ફીરકે બગદાદમેં આયે, ઓર પીરો મુરશીદને મુઝસે ઇરશાદ ફરમાયા, કે મેં મોઅતેકિફ હોતા હું. ચંદ રોજ એતેકાફકી જગાસે બાહેર ન જાઉંગા, તુમકો લાઝીમ હે, કે હર રોજ એક મરતબે મેરે પાસ આયા કરો. મેં કુછ તરતીબ તુમસે બયાન કરૂંગા, કે મેરે બાઅદ તુમ્હારે પાસ યાદગાર રહે. યે ઇરશાદ ફરમાકર આપ મોઅતેકિફ હુયે, મેં હર રોજ હસબુલ ઇરશાદ હાઝીરે ખીદમત શરીફ હોતા, ઓર જો કુછ ઝબાને મુબારકસે હોતા, ઇરશાદ હોતા, વોહ લીખ લેતા.

કિતાબ આઇ-નયે તસવ્વુફમેં ઇસ તરેહ તહરીર ફરમાયા હે, કે તારીખ દસવીં માહે શવ્વાલ સને ૫૬૦, હીજરીકો, બરોજે પંજ-શંબા, બ-વક્તે ઝોહર, આપને હઝરત ખ્વાજા ઉસમાન હારૂની રહ, સે ખીલાફત હાસીલ કી, ઔર તારીખ બીસવીં માહે ઝીલહજ, સને ૫૬૯ હીજરી કો, બરોજે ચહાર શંબા, અસરકે વકત હઝરત કુત્બે આલમ, સૈયદ અબ્દુલ કાદીર જીલાની રહ, સે ફયઝે બાતીની હાસીલ કીયા.

રિવાયત હે, કે એક રોઝ, હઝરત ખ્વાજા ઉસમાન હારૂની રહ, ને મજલીસે ખાસમેં, કે ઉસ વકત અકસર મશાયેખે ઉઝઝામ મવજુદ થે. હઝરત ખ્વાજા સાહેબકો તલબ ફરમાયા, આપ તશરીફ લે-ગયે, આપકે મુરશીદને ઇરશાદ ફરમાયા, કે અય મોઇનુદ્દીન, વુઝુ કર, ઔર દુગાના નમાઝકા અદા કર, હઝરતને અપને પીરો મુરશીદકે હુકમકી ફોરન તામીલ કી. ઔર કિબલા રૂ બયઠે. ઔર બ-મુઝબ હુકમ કે અવ્વલ સુરયે બકર પરહી. ઔર ફીર એકકીસ બાર દુરૂદ શરીફ પરહા ફીર હઝરત ઉસમાન હારૂની રહ, ને આપકા હાથ પકડા, ઔર આસમાનકી તરફ મોંહ કરકે ફરમાયા, કે અય મોઇનુદ્દીન, મેંને તુજકો ખુદાયે અઝઝો જલ તક પહોંચાયા, ઔર મકબુલે દરગાહે કીબ્રીયાઇ કીયા. ઔર તમામ બાલ, આપકે સરે મુબારકકે તરાશે, ઔર કુલાહે ચાર તરકી સરે મુબારક પર રખ્ખી. ઔર ઇસમે આઝમકો, કે જો પીરોંને આઝમસે સીના બસીના ચલા આતા થા, વોહ બતાયા. ઔર કમલી મુબારક અતા ફરમાઇ, ઔર ફરમાયા, કે એક હજાર બાર

સુરયે ઇખલાસ પરઢ, જબ આપ પરઢ ચુકે, તો ઇરશાદ ફરમાયા, કે ઉપર સર ઉઠાકર દેખ. જબ હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝને સર ઉઠાયા. તો અરશે મોઅલ્લાસે તહતુસ સરા તક નઝર આયા. ફીર ફરમાયા, કે એક હજાર બાર સુરયે ઇખલાસ પરઢ, તો આપને પરઢા. ઔર સર બાલા કીયા, તો હેજદહ હજાર આલમ મુન-કશીફ હો-ગયે. ફીર ફરમાયા, કે અબકી બાર ફીર સુરયે ઇખલાસ પરઢ-કર દેખ, જબ આપને દેખા, તો હઝરત ઉસમાન હારૂની રહ, ને દરયાફ્ત ફરમાયા, કે અબ કયા નઝર આતા હે ? આપને અર્ઝ કીયા, કે હીજાબે અઝમત દેખતા હું. ફરમાયા, કે અય મોઇનુદ્દીન, તુ અપને મકસદકો પહોંચા, શુક્ર કર. ઔર એક ઇંટ સામને પડી થી, ઉસકો સાથે, આપને વોહ ઇંટ ઉઠાઇ; તો વોહ સોનેકી હો ગઇ. ફરમાયા; કે ઇસકો મોહતાજ, ઔર મીસકીનો-પર તકસીમ કરદે. આપને ઉસ વક્ત તકસીમ કરદી. હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝ; અપને પીરો મુરશીદકી ખીદમતમેં ચંદ મુદ્દત રહે. ઔર જબ ઇ-તેફાક સફરકા હોતા, તો આપ અપને પીરો મુરશીદકા સામાન જામા વ-ગયરા, અપને સરપર રખકર હમરાહ જાતે થે.

શેઅર.

હર કે ખીદમત કર્દ ઉ મખદુમ શુદ,
હર કે ખુદરા દીદ ઉ મહ-રૂમ શુદ.

હઝરત ખાજા સાહેબકે કદમે પાકસે આગકા ગુલઝાર હોના, ઔર આતશ પરસ્તોંકા મુસલમાન હોના.

રિવાયત હે. કે એક મરતબે સફરમેં આપ આતશ પરસ્તોંકે શેહરમેં પોંહચે, ઔર કરીબ આતશ-કદેકે કયામ ફરમાયા. આપકા એક ખાદીમ, આગ લેનેકો આતશ-કદે પર ગયા, આતશ પરસ્તોંને આગ ન દી. ખાદીમને વાપીસ આકર હકીકતે હાલ અર્ઝ કીયા. આપ ખુદ બ-નફસે નફીસ વહાંપર તશરીફ લે-ગયે, ઉસ વકત અકસર આતશ પરસ્ત ઉસ જગે મવજુદ થે. ઉનમેંસે એકકા નામ મુખતાર થા, વોહ સબ આતશ-કદેકા મુખતાર થા, ઔર ઉસકી ગોદમેં એક લડકા નીહાયત હસીન થા, ઉસકી ઉમર સાત બરસકી થી. આપને મુખતારસે પુછા, કે તુમ આતશ પરસ્તી કયું કરતે હો? આગકો કયું પુજતે હો? મુખતારને જવાબ દીયા, કે આગકો બેશક માનતે હેં, ઉસીકો ખુદા જાનતે હેં, ઉસકી ઇબાદત કરતે હેં. આપને ફરમાયા, કે તુમ આબીદ હો, ઔર મુદ્દતસે આતશ પરસ્તી કરતે હો, ઇસ આગમેં અપના હાથ તો ડાલ દો. યા આગકો અપને હાથમેં ઉઠાલો. મુખતારને અર્ઝ કીયા, કે આગકા ખાસ્સા જલા દેનેકા હે, ઔર અપને આબીદ, ઔર ગયેર આબીદ, સબકો જલા દેતી હે, ઔર ખાક બના દેતી હે, આપ યે સુનકર હસે. ઔર મુખતારકે ફરઝંદકો ગોદમેં લેકર, આતશ-કદેકી આગમેં દાખીલ હુએ, ઔર લોગોંકી નઝરસે ગાયેબ

હો–ગઇ, ઉસ આતશ શેહરમેં શોહરા હુવા. હર તરફ઼ ઉસ મઉજુઝે આતશકો દેખનેકા લોકાં જમા આયા, સબ આતશ પરસ્ત બાહેરસે શોરો ગુલ મચાતે થે, ઔર મુખતારકે પીસરકે લીયે કમાલ અફ઼સોસ કરતે થે, મગર વોહ મજબુર થે, આગમેં ન જા સકતે થે, કીસી કદર અરસેકે બાઅદ, આપ મઅ ઉસ પીસરકે સહી, ઔર સાલીમ આતશ-કદેસે બાહેર તશરીફ લાયે. તમામ આતશ પરસ્ત, આપકી યે કરામત દેખકર કમાલ મુતઅજ્જુબ હુવે. ઔર ઉસ લડકેસે આગમેં જાને, ઔર ઉસકી સોઝીશસે અમાન પાનેકી હકીકત પુછને લગે, લડકેને કહા: કે જબ યે હઝરત મુઝે ગોદમેં લેકર આતશ-કદેકે દરમીયાન દાખીલ હુવે, તો મેં સમઝ ગયા, મારે ખૌફકે આંખ બંદ હો-ગઇ, મગર જબ આંખ ખોલી, તો આતશ-કદેકો એક અયસા બાગે દીલ-કુશા પાયા, કે બાગે બેહીશ્તકા મઝા ઉઠાયા. આપકી ઇસ કરામતકો દેખકર, અકસર આતશ પરસ્ત મઅ મુખતાર. ઔર ઉસ પીસરકે મુસલમાન હો-ગયે, હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝને મુખતારકા નામ અબદુલ્લા, ઔર ઉસકે લડકેકા નામ ઇબ્રાહીમ રખ્ખા. ઔર કાઇ સાલ ઉનકી તાલીમ ફરમાકર, દરજ્જે તકમીલકો પહોંચાયા.

મુલકે સબ્ઝવારકે હાકીમ યાદગારે મોહમદકો ફયેઝ પહોંચાનેકા બયાન.

હિકાયત નં. ૧ એક રોઝ સફરકી હાલતમેં આપકા ગુઝર શહેર સબ્ઝવારમેં હુવા, વહાંકા હાકીમ યાદગાર

મોહંમદ નામી, નીહાયત હાસીદ, ઔર હાજીર, ઔર કમાલ જાબીર થા. હઝરત સહા–બયે કીરામસે અદાવતે કલબી રખતા થા. હત્તા કે જીસ શખ્સકા નામ હઝરત સહા–બયે ઉઝ્ઝામકે નામે મુબારક પર હોતા, ઉસકો અઝીયત પહોંચાતા. બલકે માર ડાલતા થા. ઉસકા એક બાગ નીહાયત પુર ફીઝા થા. ઉસ બાગમેં એક હોઝ નીહાયત ઉમદા પાનીસે ભરા હુવા થા. હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝ રહ., ઉસ પાનીસે હોઝ પર તશરીફ લે–ગયે, ઔર ઉસમેં ગુસલ ફરમા–કર નમાઝ અદા ફરમાઇ, ઔર તીલાવતે કુરઆને મજીદમેં મશગુલ હુવે. ઇ-તેફાકન ઉસ વકત યાદગારે મોહંમદકી સવારી બાગમેં આ પહોંચી, આપકે ખાદીમને અર્ઝ કી, કે હઝુર! યે નશીસ્ત–ગાહ યહાંકે હાકીમે ઝાલીમકી હે. ઔર ઉસકી સવારી આ–રહી હે, મુબાદા હુઝુ-રકો ઝરર પહોંચાયે, ઇસલીયે યહાંસે તશરીફ લે–જાના મુનાસીબ હે. આપને ઉસકા ખોફ, વ હીરાસ દેખકર તબસ્સુમ ફરમાયા. ઔર ઇરશાદ ફરમાયા, કે અય અઝીઝ, હમ અહ–કમુલ હાકે-મીનકે બંદે હેં, ઔર ઉસ્સે ડરતે હેં. દુસરે હાકીમસે ખોફ, વ હીરાસ નહીં કરતે. તુજકો અગર અંદેશા હો, તો ફુલાન દરખ્તકે પાસ બયેઠ, ઔર વહાંસે કુદરતે ખુદાકા તમાશા દેખ. ખાદીમને ઇરશાદ બ–મુજબ દરખ્તકે પાસ બયેઠ–કર તમાશા દેખને લગા, સબ ખીદમત–ગાર યે તકરીર સુનકર ઘબરાયે, ઔર મારે ખૌફકે થરરાયે. મગર મજબુર થે, કુછ ન કેહ સકતે થે. ઇતનેમેં આપ તીલાવતસે ફારીગ હુવે, ઔર યાદગારે મોહંમદકી તરફ દેખને લગે. જીસ વકત આપકી નઝરે ફયેઝ

અસર ઉસપર પડી, વોહ હૈરાન ગશ ખાકર ઝમીન પર ગીર પડા. ઉસકે ખીદમત-ગાર સમઝે, કે યે મરગયા. સબકે સબ આપકે કદમોં પર ગીરે, ઔર મોઆફીકે ખાસ્ત-ગાર હુવે, આપને ઉસ ખાદીમકો, કે જો માર ખાકે દરખ્તકે નીચે બયઠા થા, ઉસકો તલબ ફરમાયા, ઔર હુકમ દીયા, કે બિસ્મ-િલ્લાહ, કરકે હૌઝસે પાની ભરકર ઉસકે મોંહ પર છીંટા માર, ખાદીમને હસ્બુલ હુકમ તામીલ કી. વોહ હાકીમે બેહોશ યાને યાદગારે મોહંમદ હૈરાન હોશમેં આ-ગયા. ઔર આપકે કદમોં પર ગીરા. ઔર કદમ-બોસ હોકર અર્ઝ કરને લગા, કે આપકે પાયે મુબારક પર સર રખતા હું, ઔર તૌબા કરતા હું. મેં રફઝસે બાઝ આયા. લિલ્લાહ રાહ-નુમાઇ ફરમાઇયે. આપને અઝ રાહે કરમ, ઉસકે સર પર હાથ રખ્ખા. ઔર શરફે બય-અતસે મુશર્રફ ફરમાયા. ઉસને સબ માલો મતા આપકી નઝર કીયા. આપને કુબુલ ન ફરમાયા. બલકે યે ઇરશાદ ફરમાયા, કે જીન જીનકા માલો અસબાબ તુને ઝુલ્મસે લેલીયા હે, ઉનકા વાપીસ કરદે. ઔર બાકી ખયરાત કરદે. યાદગારે મોહંમદને ઇરશાદે આલી કુબુલ કીયા, ઔર આપકી હમરાહી ઇખ્તયાર કી. ઔર સફરમેં નાયબેન બરદારીકી ખીદમતસે સર્ફરાઝ હુવા, બાઅદ-હુ આપને ખલ્કકી હિદાયતકે વાસતે વહાં મામુર કીયા. ઔર આપ બાનીયે બલ્ખ તશરીફ ફરમા હુવે.

હકીમ ઝીયાઉદ્દીન ફલસુફીકા મુરીદ કરનેકા બ્યાન.

રિવાયત હે, કે મુલ્કે સબ્ઝ-વારસે ચલકે, આપ બલ્ખ-મેં પહોચે, ઓર મુકામે ફરહત અંજામ, હઝરત શયેખ અહ-મદ ખીઝરૂયા રહ. મેં કયામ ફરમાયા વહાં હકીમ ઝીયા-ઉદ્દીન ફલસુફી બડા નામી, ઓર ઇલમે ફલસફામેં કામીલ થા, ઇલમે તસવ્વુફસે મહઝ બે-ખબરા થા. ઓર ઉસ તરફ બિલકુલ એતેકાદ ન થા. બલ્હોતસે શાગીરદોંકો તાઅલીમ, ઓર તલકીન, ઇલમે ફલાસફાકી કીયા કરતા, ઓર બ-હાલતે તાઅલીમે ઇલમે ફલાસફાકી તાઅરીફ, ઓર તસવ્વુફકી બુરાઇ બ્યાન કીયા કરતા થા. મોઝયે જીનામેં ઉસકા એક મદેસા ઓર એક બાગ થા. જીસ વકત આપ વહાં રૈનક અફરોઝ હુયે, તો એક કુલંગકો શીકાર કીયા, ઓર ઉસસે રોઝા ઇફ-તાર કીયા. ઉ તેફાકે વકતસે હકીમ ઝીયાઉદ્દીન ફલસફીભી વહાં મોજુદ થા. આપને કુછ બચા હુવા ઉસકોભી અતા ફરમાયા, હકીમ ઉસકો ખાકર ફોરન બેહોશ, ખુદ ફરામોશ હો-ગયા. થોડી દેરમેં હોશ હુવા, ઓર ફોરન આપકે કદમોં-પર ગીર પડા, ઓર તોબા કરકે મએ અપને શાગીરદોંકે બયઅતે કામીલ હાસીલ કી. ઓર કુતુબે ઇલમે ફલાસફાકો દરીયામેં ડાલ દીયા.

હઝરત ખાજા સાહેબકા હજકો જાના, ઓર રોઝયે રસુલ સલ, સે બશારત પાનેકા બયાન.

અઝી-નતુલ અસફીયામેં લીખ્ખા હે, કે જબ હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝ રહ, અપને પીર રોશન-ઝમીરસે ઇજાઝત હાસીલ કરકે રૂખસત હુયે, ઓર સફર ઇખત્યાર કીયા, જહાં આપ પહોંચતે કબ્રસ્તાનમેં કયામ ફરમાતે થે, ઓર જહાં શોહરત આપકી હો-જાતી, વહાંસે આપ ખુફીયા ચલે જાતે, કે કોઇ શખ્સ ખબરદાર ન-હોતા. થોડે દીનોંમેં આપ કાબયે શરીફકો તશરીફ લે-ગયે. ઓર હજસે ફરાગત પાકર વહાંસે મદીના મુનવ્વરાકો રવાના હુયે, જીસ વક્ત મદીને શરીફકો પહોંચે, ઉસ વક્ત રૂબરૂ હઝરત રસુલે કરીમ સલ, કે રૌઝયે મુબારકકે ખડે હુયે, તો દુરૂદો સલામ અર્ઝ કીયા, જબ આપ દુરૂદો સલામ તમામ કર ચુકે, તબ રૌઝયે મુનવ્વરાકે અંદરસે યું જવાબ આયા, કે "વ અલય કુમુસ સલામ યા હીંદલ વલી," જબકે હઝરત ખાજા મોઇનુદ્દીન રહ, ને રૌઝયે મુબારકકે અંદરસે યે બશારત સુની, તો નીહાયત ખુશ હોકર, ઓર રસુલે ખુદા સલ, કા તસવ્વુર અપને દીલમેં કરકે, વહી મુરાકીબેમે બયેઠ ગયે, તો આધી રાતકો રૌઝયે મુબારકકે અંદરસે યું આવાઝ આઇ. કે "અય મોઇનુદ્દીન, અબ તુમકો અલ્લાહ તઆલાને અપને

ફઝલો કરમસે મુલ્કે હીંદુસ્તાનકા બાદશાહ આલી-જાહ કીયા, ઓર હીંદલ વલી, ઓર સુલતા-નુલ મશાયેખ, કા રૂતબા દીયા. ઓર યે હુકમ ખુદાયે તઆલાકા હે, કે તુમ અવ્વલ યહાંસે બગદાદ શરીફકો જાકર, વહાંસે ઇજાઝત લેકર, હીંદુસ્તાનમેં જાઓ. ઓર શેહરે અજમેરકા કીલ્આ તારાગઢકો ફતેહ કરકે, વહાંકે જુમલે કુફ્ફારકો દાઅવતે ઇસલામ કરો. ઓર અગર ઇસ અમરકો કુબુલ ન-કરેં. તો ઉનપર જિહાદ કરો, ઓર કીસી તરેહકા દીલમેં ખૌફો ખતર ન-કરો, કયું કે અલ્લાહ તઆલાને યે કામકો રોઝે અઝલસે તુમ્હારે વાસ્તે મુકર્રર કરદીયા હે, કે હીંદમેં તુમહારે કદમકી બરકતસે દીને ઇસલામ રૌશન, ઓર મુનવ્વર હોગા. ઓર ચીરાગ કુફ્રકા ગુલ હોગા. આપને અર્ઝ કીયા, કે ઇરશાદે આલીકી તામીલકે લીયે, બ-સરો ચશ્મ હાઝીર હું. મગર હીંદુસ્તાન ઓર અજમેરસે ના-વાકીફ હું. કીસ તરફ જાઉં ! ઓર કહાં કયામ કરું ? સુનાહે હુઝુર સરવરે આલમ સલ, ને એક અનાર, હઝરત ખાજા સાહેબકે સામને રખ-દીયા, ઓર આપકો અતા ફરમાયા, ઓર ઇરશાદ ફરમાયા, કે ઇસકો દેખો, તાકે માઅલુમ હો-જાયે, કે વોહ કોનસા શેહર હે. હઝરત ખાજા સાહેબને ઉસ અનારમેં તમામ રૂયે ઝમીનકો દેખલીયા. ઓર શેહરે અજમેર શરીફકો બ-ખુબી તમામ, વ કમાલ દેખકર પેહચાન લીયા. ઓર ફાતેહા ખયેર, હુઝુરમેં પઢકર ઇસ્તમદાદ ચાહી, ઓર હસબુલ ઇરશાદ. હુઝુ-રસે રૂખસત હોકર જાનીબે ઇકલીમ હીંદ રૂખસત હુયે.

હઝરત ખાજા મોઇનુદ્દીનકા બગદાદ તશરીફ લે-જાના, ઔર હઝરત ગૌસકા દાઅવતે સિમાઅ કરના.

રિવાયત હૈ, કે હઝરત ખાજા સાહેબ સફર કરતે હુયે, બગદાદ શરીફમેં દાખીલ હુયે, ઔર વહાં હઝરત ગૌસુલ આઝમ સૈયદ અબ્દુલ કાદીર જીલાની રહ, સે મુલાકાત કી. બાઅદ હઝરત ગૌસે પાકને હઝરત ખાજા સાહેબકી દાઅવતે સિમાઅ કી. હાલાંકે હઝરત ગૌસે પાક, રાગ ન સુનતે થે, ઔર નીહાયત પાબંદે શરીઅત થે, લેકીન બ-સબબ ખાતીરે મેહમાને આલી-શાનકે લીયે, આપને મજલીસમેં બહોતસે અવલીયાયે ઉઝ્ઝામભી શામીલ થે. મજલીસ તરતીબ દીયે. બાઅદ, એક ખાસ ખાદીમકો રીદાયે મુબારક દેકર, ઇરશાદ ફરમાયા, કે જીસ વક્ત હમ મજલીસસે બાહેર ચલે આયેં, ઉસી વક્ત યે ચાદર હમારે હુજરેકે અંદર બીછા દેના, ઔર બાહેરસે હુજરેકે કીવાડ બંદ કરદેના, ચુનાંચે આપ કીસી વજેસે મજલીસસે ઉઠકર બાહેર તશરીફ લાયે, તો ખાદીમને આપકે હુકમ બ-મુજબ ચાદરકો હુજરેકે દરવાઝે બંદ કરતેહી સદહા કીસમકા રાગ, ઔર સાજકી આવાઝ આને લગી. મજલીસે સિમાઅ, અયસી ગર્મ હુઇ, કે શાયેદ કભી કહીં ન હુઇ હોગી, હાઝેરીને મજલીસકે વજદસે હર તરફ આવાઝ હક હક્કાહકી આતી થી. ઔર હરએક અપને હોશસે બે-હોશ

થા. ઓર હઝરત ગૌસુલ આઝમ, મહબુબે સુબહાની, સયદ અબ્દુલ કાદીર જીલાની રહ. અસાયે મુબારક ઝમીન–પર લગાયે ખડે હુયે થે. ઔર ઇસ કદર જોર કરમા રહે થે, કે ચેહ–રયે મુબારકકા રંગ સુર્ખ હો–ગયા થા. ઔર હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝકી અજબ હાલત થી. જીસ વક્ત સિમા બંદ હુવા, ઔર મજલીસ બરખાસ્ત હુઇ, ઉસ વક્ત હાઝેરીને જલસા–મેંસે કીસી શખ્સને હઝરત ગૌસુલ આઝમસે અર્ઝ કી, કે યા હઝરત, આપ કરીબે મઝ્લીસે સિમાકે બહોત અરસે તક ખડે રહે થે. ઔર મજલીસમેં કયું નહીં બયઠે ? આપને ઇરશાદ ફરમાયા, કે જબ મજલીસે સિમા આશીકાને ખુદાકી ગર્મ હુઇ, તો મેં બ–હુકમે ખુદા મજલીસકી બાહેર ખડા હુવા, ઓર અપને અસાસે ઝમીનકો દાબ રહા થા, કે, મુબાદા ઝમીનકો લરઝા ન આવે, ઓર મખલુકકી જાન, ઓર માલકો નુકસાન ન–પહોંચે.

ખાજા સાહેબકા અજમેરમેં તશરીફ લાના, ઓર જયપાલ જોગીકો મુસલમાન બનાનેકા બ્યાન.

લિખ્ખા હે, કે હઝરત ખાજા સાહેબ બગદાદ શરીફસે સફર કરતે હુયે, મુલકે હીંદકે તરફ રવાના હુયે. આપકે હમરાહ ચાલીસ આદમી થે, આપ મંઝીલેં તય કરતે હુયે હીંદુ-

સ્તાનમેં દાખીલ હુવે. ઓર લાહોરમેં પહોંચ-કર હઝરત મખદુમ અલી રહ. કી દરગાહે શરીફમેં તશરીફ ફરમા હુવે. ઓર ચન્દ રોઝ રહે. ઓર વહાંસે દેહલીમેં રૈનક અફરોઝ હુવે. ઓર ચંદ-રોઝ દેહલીમેં કયામ ફરમાકર, અજમેર શરી-ફકા રસ્તા લીયા.

રિવાયત હે, કે જબ આપ કસબયે સિમાના, કે જો ઝીલ્લે પટયાલામેં હે, વહાં-પર પહોંચે, તો રાજા પૃથુરાયેકે આદમી જો વહાં મવજુદ થે, ઉનહોંને ખાજા સાહેબકો દેખા. ઓર આપકો પેહછાન-કર ફરેબ દેના ચાહા, વોહ આદમી આપસે કેહને લગે, કે અગર ઈરશાદ હો, તો આપકે કયામકે લીયે કોઈ જગા તજવીઝ કરેં; જહાં આપકો હર તરેહકા આરામ હોગા. હઝરત ખાજા સાહેબને મુરાકિબા કીયા, તો દેખા, કે જનાબ રસુલે અકરમ સલ., ફરમાતે હેં, કે અય મોઈનુદ્દીન, ઈન લોગોંકી બાત હરગીઝ નહીં માનના. ઈનકી નીયત ખરાબ હે. ખાજા સાહેબને ઉન લોગોંસે મુખા-તીબ હોકર ફરમાયા. કે દુરવેશકો ખુદાકે સીવા કીસીસે ગરઝ નહીં. આપને ઈસ મુરાકિબેમેં જો કુછ દેખા થા, વોહ સબ અપને હમ-રાહીયોંસે બયાન કીયા. ઓર અજમેર શરીફકી તરફ રવાના હુવે.

પૃથુરાયેકી માં નીહાયત સાહીરા થી. ઉસને કઈ બરસ પેશતર રાજાસે કેહ-દીયા થા, કે તુજકો કીસી બાદશાહ, યા રાજાસે શીકસ્ત નહોગી. મગર એક દુરવેશ આવેગા, વોહ તુજકો શીકસ્ત દેગા. ચુનાંચે રાજા પૃથુરાજને પેશતરસે અપની માં

ઓર નુજુમીયોંકે કેહનેકે મુબાતીક, આરો તરફકે હાકીમોંકે નામ-હુકમ જારી કરદીયે થે, કે ઇસ સુરતકા દુરવેશ અગર વારીદ હો, તો ઉસકો હલાક કરદેના. લેકીન આપ મએ ચાલીસ ખુદ દામકે અલાનીયા તશરીફ લાયે. ઓર અસનાયે રાહમેં કોઇ મોઅતેરઝ ન-હુવા, હત્તાકે આપ અજમેર શરીફમેં બ-તારીખ દસવીં માહે મોહર્રમ સને, ૫૬૧ હીજરીમેં રઉનક અફરોઝ હુયે. ઓર શેહરકે બાહેર એક પીપલકે દરખ્તકે નીચે કયામ ફરમાયા. વોહ જગા રાજા પૃથ્વીરાય કે ઉંટોકે બયઠનેકી થી.

રાજા કે સારબાનોંને કહા, કે આપ યહાં કયામ ન-કીજીયે, ઇસ જગાકો છોડ દીજીયે. યહાં રાજા સાહેબ કે ઉંટ બયઠેંગે. આપ યહાં કીસકે હુકમસે ઠેહરે હૈં? હઝરતને ઇરશાદ ફરમાયા, કે અછછા હમ જાતે હેં, તુમ્હારે રાજા કે ઉંટહી બયઠે રહેંગે. યે ફરમાકર આપ ઉઠ ખડે હુયે. ઓર મએ ચાલીસ ખુદદામ હમરાહીકે અન્ના સાગર હૌઝ-પર, કે જહાં આપકા રૌઝા હે, વહાં કયામ ફરમાયા. ઉસ અના સાગર, તાલાબકે ગીર્દ બહોતસે બુત-ખાનોંમેં રહા કરતે થે. ઓર હર રોઝ સાડે તીન મન તેલકી રોશની રાજા પૃથુરાયકે તરફસે બુત-ખાનોમેં હુવા કરતી થી. ઉસ મુકામ પર જીસ વક્ત અજમેરકે રાજાકે ઉંટ આયે, તો સબકે સબ ઝમીં-પર બયેઠ ગયે. ઓર ઝમીનને ઉનકો અયસા પકડા, કે સારબાનોં, ઓર ઉંટોને હરચંદ ચાહા, મગર કીસી તરેહ ઉંટ ઝમીનસે ન ઉઠ સકતે થે. ઓર જબ ઉઠના ચાહતે થે, તો ખાલ, ઓર ગોસ્ત ઉનકા ઝમીન-પર ચીમટ જાતા થા. કીસી તરેહ ન છુટતા થા. ઇસી તરેહ એક

દીન, ઓર એક રાત ગુજર ગઇ. ઓર વોહ ઉંટ વહાંસે ન ઉઠ સકે. ચુનાંચે સારબાનોંને રાજાસે જાકર ઇત્તીલા કી. રાજાને સારબાનોંસે કહા, કે તુમ લોગ દુરવેશોંકે પાસ જાઓ, ઓર ઉનકી ખુશામદ, ઓર મીન્નત, ઓર સમાજત કરો, કયું-કે ઉનકી બદ દુઆસે યે ઉંટ બયેઠ ગયે હેં. ઓર ઉન્હીંકી દુઆસે ખડે હોંગે. હમ ઇસ અમરમેં કુછ નહીં કર સકતે. આખીર કાર, સારબાન આપકી ખીદમતમેં ગયે, ઓર હાઝીર હોકર ઉજરખાહી કી, ઓર બ-કમાલ, ઇનકેસારી અપને કુસુરકી મોઆફી ચાહી. ચુનાંચે હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝને ફરમાયા, કે જીસકે હુકમસે ઉંટ બયેઠ ગયે થે, ઉસીકે હુકમસે ખડે હો-જાઇંગે. સારબાનોંને વહાંસે આકર, જો દેખા, તો સબ ઉંટોંકો ખડે હુયે દેખે. યે ખબર તમામ શેહરમેં મશહુર હુઇ, કાફીરોંને હુજુમ કરકે બાહમ સલાહ ઓર મશવેરા કીયા. ઓર રાજા પૃથુરાય-કે પાસ જાકર, રાજાકો બેહકાયા, કે હુઝુર કુછ દુરવેશ મુસલમાન આયે હેં, ઓર બુત-ખાનોંકે કરીબ મુકીમ હુયે હેં, ઉનકા રેહના યહાં-પર કીસી તરેહ મુનાસીબ નહીં હે. કયું-કે હમારે મજહબ કે બિલકુલ બરખિલાફ હેં. ચુનાંચે રાજાને અપને મુલાઝીમોંકો હુકમ દીયા. દુરવેશોંકો બુત-ખાનેકે પાસસે ઉઠાયેં. જીસ વકત રાજા કે મુલાઝીમ હઝરત કે કરીબ ગયે. ઓર સખતી કે સાથ અલફાઝ કહેને લગે, તો હઝરત ખાજા સાહેબને વહીંસે થોડી ખાક ઉઠાકર, ઉસપર આ-ય-તુલ કુરસી પઢકર, ઉન મુલાઝીમોંકી તરફ ફેંકી, ખાકકે ફેંકતેહી ઉનમેંસે કુછ આદમી તો દીવાને હોકર ભાગ ગયે. ઓર જીસ

કદર લોગોં પર ખાક પડી, ઉનકા જીસ્મ ખુશ્ક હોકર ગીર પડે. ઔર જો લોગ ભાગ ગયે થે, ઉનહોંને રાજા-કે પાસ જાકર સબ હાલ બ્યાન કીયા. દુસરે રોજ પીર અહલે કુતુદને અજમેરકે રાજાકી તરફસે, બુત-ખાનેમેં રામદેવ મહંતકે સાથ મીલકર, હમલા કરનેકા ઇરાદા કીયા, જીસ વકત આપકે કરીબ પહોંચે, તો સબકે બદનમેં લરઝા આ-ગયા. ઔર સર ગીરોહ ઉસ જમાઅતકા થા, ઉસને જમાઅતસે નીકલકર હઝરતકે કદમોં પર ગીર પડા. ઔર કદમ-બોસ હોકર, આપકે દસતે હકપર તોબા કી. ઔર ઇસલામસે મુશર્રફ હુવા. ઔર ખુદ રામદેવને લકડી ઔર ઇંટેં ફરાહમ કરકે, ઉસ જમાઅતકી તરફ ફેંક ફેંક કર સબકો ભગા દીયા. હઝરતને એક કદેહ પાની મંગાયા, ઔર દુઆબે દહન, પાનીમેં ડાલકર રામદેવ મહંતકો પીલાયા. ઉસ પાનીકે પીતેહી રામદેવ મહંતકા દીલ આઇનેકી તરેહ સાફ હો-ગયા. ઔર અનવારે રબ્બા-નીસે ઉસકા દીલ રોશન હો-ગયા. આપને ઉસ મહંતકા નામ ફીરાકર શાદી-દેવ નામ રખ્ખા, ઔર દરજયે કમાલકો પહોંચાયા. શાદી-દેવ, કે માયેને ઝબાને હીંદીમેં ખુશી પયદા કરને-વાલા હોતા હૈ.

રાજા પૃથુરાયને જબ હઝરત ખાજા સાહેબકી યે કરા-મતકા હાલ સુના, તો કેહને લગા. કે યે જમાઅત સાહેરોં કી હૈ, ઇસલીયે કોઇ બડા જાદુગર હો, તો વોહ ઇનકા મુકાબીલા કર સકતા હૈ. પસ રાજાને જયપાલ નામી જોગીકો, કે જો બડા જાદુગર થા, ઔર રોહ-રયે આફાક થા, ઔર

જાદુકે ફનમેં અપના સાની નહીં રખતા થા, ઉસકો તલબ રકે આપકે મુકાબીલે–કે લીયે મામુર કીયા, જયપાલ જોગી કે દેરહ હજાર ચેલે થે, ઓર હરએક ચેલા, ફને સાહેરીમેં જયપાલકા સાની થા, ઉન સબ ચેલોંકો અપને હમરાહ લેકર. જયપાલ જોગી, હઝરત ખાજા સાહેબકે મુકાબીલેકો સામને આયા. જબ ખાજા સાહેબકો જોગીકે આમદકી ખબર હુઈ, તો આપને અસાયે મુબારક, એક ખાદીમકો દીયા, ઓર ફરમાયા; કે અપની જમાઅતકી જમા–કે આસપાસ, ઇસ અસાસે એક લકીર ઝમીન પર બ–તઓર હીસારકે કરદો. કે ઉસકે અંદર ઇનશા અલ્લાહો તઆલા, જાદુ કુછ અસર નહી કરેગા, ઓર ન કીસીકો કુછ ઝરર પહોંચેગા, ઓર જબ વોહ ગીરોહે અશકીયા, ઉસ હીસારકે અંદર કદમ રખ્ખે, તો સરકે બલ ઉંધે ગીરે.

આખીર કાર, જાદુગરોંકી જમાઅતને કીનારયે હોઝે અન્ના સાગર કે, ઇસ ઇરાદેસે કયામ કીયા, કે ઉસ તાલાબકે પાનીસે આપ તક પાની નજાને દે. હઝરત ખાજા સાહેબને, રામદેવ મહંતકો, કે જો નવ મુસલીમ થા, ઓર જીસકા નામ શાદી–દેવ રખ્ખા થા, ઉસસે ફરમાયા, કે જીસ તરેહસે મુમકીન હો, એક કદેહ પાનીકા ઇસ તાલાબ–મેંસે ભરલા. ચુનાંસે શાદી–દેવને હઝરતકે ઇરશાદ બ મુજબ, કદેહ લેકર અન્ના–સાગરકે કીનારે પર ગયા, ઓર તાલાબ–મેંસે પાની ભરને લગા, કે તમામ પાની ઉસ તાલાબકા ઉસ કદેહમેં આ–ગયા. ઓર તાલાબમેં એક કતરાભી પાનીકા ન

રહા, ઔર તાલાબ આપસા ખુશ્ક હો-ગયા, કે ગોયા ઉસમેં પાનીહી નહીં થા, ચુનાંચે આપકા કુલ ખર્ચ, પાનીકા ઇસ કદેહસે હોતા થા, ઔર કદેહસે પાની કમ નહોતા થા, ઉસ કદેહમેં પાની ભરનેસે અન્ના સાગર તાલાબકે અલાવા જીતને કુવેં થે, સબકા પાની ખુશ્ક હો-ગયા. ઔર જાનવર દુધ દેને વાલે, ઔર ઔરતોંકે પીસતાનોંકા દુધ ખુશ્ક હો-ગયા, ઔર પ્યાસકી શીદ્દતસે જાનવર, ઔર છોટે બડે આદમી સબ બેતાબ હો-ગયે. બલકે પ્યાસકી બે-તાબીસે દુશ્મન મરગયે. રાજાભી યે હાલ દેખકર, બહોત પરેશાન હુવા. જયપાલ જોગી યે હાલ દેખકર, તાલાબકે કીનારે પર આયા, ઔર હુઝુરકી તરફ મુખાતીબ હોકર, બ-આવાઝે બુલંદ કહા. કે મખલુકે, ખુદા પ્યાસકી શીદ્દતસે મરતી હૈ, આપ તો ખુદકો ફકીર કેહતે હેં, ઔર ફકીર તો રહીમ, ઔર કરીમ, હોતે હેં, ઇસ લીયે આપકો લાઝીમ હે. કે બંદેયાને ખુદા પર, રહમ ફરમાકર પાની દેવેં. હુઝુરને જબ યે બાતેં જયપાલ જોગીસે સુનીં, તો શાદી દેવસે ઇરશાદ ફરમાયા, કે ઉસ કદેહકા પાની, કે જો તાલાબ-મેંસે લાયા હે. વોહ ઉસીમેં ડાલ દે, શાદી દેવને બ-મુજબ હુકમે હુઝુરકે ઉસ કદેહકા પાની અન્ના સાગર તાલાબમેં ડાલ દીયા. પાનીકે ડાલતેહી ઝમીનસે પાની જોશ ખાકર ઉબલા, ઔર તાલાબ લબાલબ હો-ગયા. જાદુ જાદુગરોને જાદુગરી શુરૂ કી, ઔર યહાંતક નૌબત પહોંચી કે પહાડકી જાનીબસે હઝારોં સાંપ, દાયરેકી જાનીબ દોડતે થે, મગર દાયરે પર ન પહોંચતે થે, ઔર દાયરે પર સર રખકર

દેહજાતે થે. ચુનાંચે જોગી જયપાલ ઇસેસે-ભી આજીઝ ઓર
મજબુર હુવા, તો આસમાનસે આગ, બરસાની શુરૂ કરી.
ઓર ઇસ કદર આગ બરસાઇ, કે બડે બડે તોદે
ઓર અંબાર આગકે હો-ગયે, ઓર હજારોં દરખ્ત, ઉસ આ-
ગસે જલકર ખાક સીયાહ હો-ગયે મગર એક ચીંગારીભી
ઉસ દાયરેકે અંદર ન-પહોંચી. જબ જોગી ઇસસે-ભી
આજીઝ આ-ગયે, તો જયપાલને એક મીર્ગ છાલા નીકાલા-
ઓર આસમાનકી તરફ ફેંક કર, ઓર જસ્ત મારકર
ખુદ ઉસ મીર્ગ છાલે પર સવાર હો-ગયા. ઓર આસમાનકી
તરફ ઉડકર નઝરસે ગાયેબ હો-ગયા. ખુદ્દામને હુઝુરસે
અર્ઝ કીયા, કે જોગી જયપાલ, ઓર જાદુગરી દીખલા રહા હે,
ઓર આસમાન પર ઉડતા ચલા જા-રહા હે, અબ નીગાહસે
ગાયેબ હો-ગયા હે, ગોયા દુન્યાસે ખો-ગયા હે, હુઝુર આંખે
બંદ કીયે હુયે, આલમે મસ્ત-ગરાકમેં હર વક્ત રેહતે થે. યે
બાત ખુદ્દામકી સુનકર આપને આંખેં ખોલ દીં. ઓર અપની
નાઅલેને મુબારકકો ઇશારા ફરમાયા, કે જાઓ, ઓર જયપા-
લકો બુરે હાલસે ઉતાર લાઓ ચુનાંચે આપકે હુકુમસે ના-
અલેન મુબારક, હવાપર ઉડી, ઓર જયપાલ જોગીકે સરપર
બરાબર મારતી હુઇ, ઉતાર લાઇ ઓર આપકે હુઝુરમેં ઉસી
હેસીયતસે લાકર હાઝીર કીયા. તમામ મખ્લુક અજમેર
શરીફકી યે અજાયેબ, ઓર ગરાયેબ. હાલ દેખ રહી થી, જય
પાલને જબ યે અપના હાલ દેખા, તો જાર જાર રોતા હુવા,
કદમે મુબારક પર ગીર પડા. ઓર તોબા ઇસતગ-ફાર કરકે કલ-
મયે તૈયબ પરહા. ઓર આપકે મુરીદ હો-ગયે. ઓર હુઝુરમેં

ઇલતીજા કી, કે હઝરત, ઇસ ઉમર તક, કુફ્રકી જહાલતમેં બસર કી, અબ ઇસ કદર ઇલતીજા હૈ, કે મુજકો ઉમરે જાવીદ અતા ફરમાઇ જાયે, તાકે તલાફીયે મઆસી હો-જાયે. આપને ઇરશાદ ફરમાયા, કે તુ કયામત તક ઝીંદા રહેગા; મગર ચશ્મે ખલાયેકસે પોશીદા રહેગા. ચુનાંચે મશહુર હે. કે જયપાલ અબતક ઝીંદા હેં, ઔર હર જુમઆકો ઝીયારતે રીઝયે મુકદ-દસા પર હાઝીર હોતે હેં. ઔર ઝાયેરો-મેંસે જો રાહ ભુલ જાતે હેં, ઉનકો રાહ બતાનેકી ખીદમત આપકે તાઅલ્લુક હે. ખાજા સાહેબને જયપાલકા નામ, અબદુલ્લા રખ્ખા થા, ઔર ઉસી નામસે આલમમેં મશહુર હેં,

તવારીખકી કિતાબોંમેં લીખ્ખા હે, કે અન્ના સાગરસે પાની ભરનેકે અવ્વલ યે વાકેઆ હુવા, કે બ-હુકમે હુઝુર, એક ખાદીમ કાસચે ચોબી લેકર, પાની લેનેકો અન્ના સાગર પર ગયા, બુત-ખાનેકે મહંતો, ઔર પંડીતોને રોકા, ઔર પાની નહીં ભરને દીયા. ખાદીમને આકર અર્ઝ કીયા, તો હુઝુર ખુદ કીનારયે હૌઝે અન્ના સાગર પર તશરીફ લે-ગયે, ઔર રામદેવ મહંતસે મુખાતીબ હોકર ઇરશાદ ફરમાયા, કે તુમ ઇન મુરતોકો, કે જો આદમીકી બનાઇ હુઇ હેં, ઇનહેં કયું પુજતે હો, ઔર ઉસકો કયું નહીં પુંજતે? કે જીસને તુમકો પયદા કીયા હે, તો રામદેવ મહંતને જવાબ દીયા, કે હમ ઇનહોંકો ખુદા, ઔર અપના માઅબુદ, જાનતે હેં. આપને ઇરશાદ ફરમાયા, કે અગર તુમ અપના માઅબુદ, ઔર ખુદા, ઇનકો જાનતે હો, તો ઇનસે કુછ ઇલતીજા કરો, કે જો તુમ્હારે સામને મૌજુદ હેં, દેખેં તુમકો કયા જવાબ દેતે

હૈં ! રામદેવ મહંતને કહા, કે યે પથ્થર કે હૈં, ઇસલીયે [illegible] નહીં સક્તે, તબ આપને ફરમાયા, કે દેખો હમારા દીન કયસા બરહક હૈ. ઔર હમારા ખુદા, કયસા સચ્ચા હૈ, હમ તુમ્હારી મુરતેં, ઔર તુમહારે દેવતાકો બુલાતે હૈં. યે ફરમાકર આપને એક મુરતસે, કે જો સબમેં બડી થી, ઇસસે ઇરશાદ ફરમાયા, કે અગર હમારા ખુદા, ખાલીકે કૌનો, મકાં હૈ, ઔર હમારા મજહબ બરહક હૈ, ઔર હમ બ-હુકમે ખુદાવંદે કરીમ, યહાં આયે હૈં, તો હમારે હુકમસે તુ ગોયા હો જા. આપકી ઝબાને મુબારકસે યે કલેમા નીકલા થા, કે ફૌરન વોહ મુરત ગોયા હુઇ, ઔર ચાર પાંચ કદમ આપકી જાનીબ ચલકર કહા, કે વાકઇ આપકા ખુદા સચ્ચા હૈ. ઔર આપકા દીન બરહક હૈ. ઔર આપ બ-હુકમે ખુદા, યહાં તશરીફ લાયે, ઔર કાફીરોકા મજહબ, બીલકુલ બાતીલ હૈ. યે કરામત આપકી દેખકર રામદેવ મહંત, ફૌરન મુસલમાન હો ગયા, ઔર તૌબા કરકે આપકા મુરીદ હો-ગયા.

અજમેરકે રાજાને જબ યે હાલાતે કરામાત, હઝરત ખાજા સાહેબકે સુને, ઔર દેખે, તો નીહાયત મુન-ફેઅલ ઔર નાદમ, ઔર શરમીંદા હોકર, શેહરકો વાપીસ ચલા ગયા, ઔર આપસે કીસી તરેહકા મુઝાહીમ નહીં હુવા. હઝરતને ઉસી મુકામ પર કયામ ફરમાયા. ઔર ખલકુલ્લાકી હીદાયતમેં મશગુલ હુયે. એક રોજ આપને રાજાકો બહોત હીદાયત કી. મગર ઉસકે કલબ પર કુછ અસર નહીં હુવા. આખીર આપકી બદ દુઆસે લશકરે ઇસલામકે હાથપર ગીરફતાર હોકર દાખીલે જહન્નમ હુવા.

કીતઆ.

હમ સીયાહી ચુહેદ હોતી હે—શાખ પેદા કરે ઉસે કોઇ.
મારકે તુખ્મસે નહો મંદુમ—ગરચે બોયા કરે ઉસે કોઇ.

હાલાતે કશફો કરામાતે હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝ.

સિયરકી કિતાબોમેં લીખ્ખા હે, કે હઝરત ખાજા મોઈનુદ્દીન ચીશતી રહ, એક રોજ સુબેહકી નમાઝકે બાઅદ યાદે ઇલાહીમેં બયઠે હુવે થે, કે એક શખ્સ રોતા હુવા ખીદમતમેં હાઝીર હોકર ફર્યાદ કરને લગા, કે અય દસ્તગીરે બે-કસાં, મુઝ મઝલુમકી ફર્યાદ સુનીયે, ઓર દાદ દીજીયે, મેરે ફરઝંદકો હાકીમને બીલા કુસુર માર ડાલા હે, ઓર સર ઉસકા તનસે ઉતાર ડાલા હે, આપ અઝ રાહે શફક-કત ઉસ શખ્સકે હમ-રાહ ઉસકે બેટેકી લાશ-પર તશરીફ લે-ગયે, ઓર ઉસકે સરકો તનસે મીલાકર ઇરશાદ ફરમાયા, કે અય જવાન! અગર તુ બીલા કુસુર કત્લ હુવા હે, તો બિઅઝ-નીલ્લાહ, કુમ બે ઇઝ-નીલ્લાહ, હુકમે ખાલી-કસે તુ ખડા હોજા. મુરદા કયું પડા હે! ઝીંદા હોજા. બસ જવાન જુંબીશમેં આયા, ઓર કલ-મયે તૈયબ, લા ઇલાહા ઇલ્લલ્લાહો. મોહમ્મદર રસુ-લુલ્લાહ. પઢતા હુવા ઝીંદા હો-ગયા.

રિવાયત—હે, કે શયેખ અલી, નામી એક શખ્સ ખાજા સાહેબકે મુરીદ થે, એક રોજ ખાજા સાહેબકે હમરાહ કહીં જાતે થે, કે એક શખ્સ આયા, ઓર શયેખ અલીકો પકડકે કેહને લગા, કે આપકે જીમ્મે મેરે ચંદ દીરમ કરઝ હેં, વોહ દીરમ ઇસી વકત મુજકો અદા કર દીજીયે. શયેખ અલીકે પાસ દીરમ મૌજુદ ન—થે, ઇસલીયે ઉજર કીયા, ઓર દુસરે વકતકા વાએદા કીયા. કરઝ—ખાહને ન માના, ઓર બહોત તકાઝા કરને લગા, ઉસ વકત ખાજા સાહેબનેભી કરઝ—ખાહકો બહોત સમઝાયા, મગર હરગીઝ નહીં માના. ઓર કેહને લગા. કે અપને પાસસે મેરે દીરમ અદા કર દીજીયે. ખાજા સાહેબને ઉસ વકત અપની ચાદરકો ઝમીન—પર બીછાદી, ઓર જનાબે બારીમેં દુઆ કી, આપકી દુઆકી બરકતસે વોહ ચાદર દીરમસે ભર ગઇ. ફીર આપને ઉસ કરઝ—ખાહકો ફરમાયા કે તુમ્હારે દીરમ લેલો, મગર જયાદા ન લેના, કરઝ—ખાહને દેખા, કે ચાદર દીરમસે ભરી હુઇ હે, તો ચાહા કે જયાદા લેવે, પસ ઉસકા હાથ ખુશ્ક હો—ગયા, નાચાર હોકર વોહ આપકે કદમોં—પર ગીર પડા. ઓર અપને કુસુરકી મોઆફી ચાહને લગા. આપને અપના હાથ ઉસકે હાથ—પર ફેરા, ઉસી વકત ઉસકા હાથ સહી ઓર સાલીમ હો—ગયા.

રિવાયત હે. કે બીયા—બાનમેં સાત શખ્સ આતશ પરસ્ત થે, બડે પકકે મુજાહીદ, ઓર ઇંતેહા દરજેકે આબીદ થે, છે છે મહીને તક ન ખાના ખાતે, ઓર ન પાની પીતે થે. ઓર બાઅદ છે મહીનેકે એક લુકમા ખાકર જીતે થે, ઓર હર શખ્સ ઉનમેં બે—નઝીર થા, જીસ અમીર, ઓર ગરીબકો

દેખ પાતે થે, ઉસકે ઠીકઠીક હાલ બતાતે થે, વોહ સારોં આતશ-પરસ્ત, બડી ચાહસે હઝરત ખ્વાજા સાહેબકી હુઝુરમેં આયે, ઔર તસલીમ બજા લાયે, આપને ઉનકો આગકે પુજનેસે મના કીયા, તો ઉન્હોંને અર્ઝ કીયા, કે હઝરત, હમકો આતશી દોઝખકા બહોત ખૌફ હે, ઇસલીયે ઉસકો પુજતે હેં. આપને ફરમાયા, કે—

બયેત.

અગર સદ સાલ ગબ્ર આતશ ફરોઝદ,
ચું યક દમ અંદરાં ઉફતદ બ-સોઝદ.

આતશ પરસ્તોંને અર્ઝ કી, કે આપ ખુદાકે દે કરીમકી બંદગી કરતે હેં, તો કયા આગ આપકો નહીં જલાયેગી ? આપને ફરમાયા, કે આગકી કયા મકદુર કે હમારી જુતી-કોભી જલા સકે, યે કેહકર નાઅલેને મુબારકકો આગમેં ડાલ દી, નાઅલેનકે ડાલતેહી આગ સર્દ હો-ગઇ. ઔર ગયેબસે આવાઝ આઇ, કે આગકી કયા મજાલ હે ! કે હમારે દોસ્તકી નાઅલેન જલા સકે. યે કરામત દેખકર વોહ સારોં આતશ પરસ્ત મુસલમાન હો-ગયે, ઔર આપકી ખીદમતમેં રેહકર ચંદ રોઝમેં વલીયે કામીલ હુયે.

રિવાયત હે, કે એક રોજ ખ્વાજા સાહેબકી હુઝુરમેં એક મુરીદ હાઝીર હુવા, ઔર શેહરકે હાકીમકા શીકવા કરને લગા, કે મુઝ ગરીબ પર ઇતેહા દરજેહા ઝુલ્મ હુવા હે, ઔર મુઝકો

શેહર બદર હોને-વાલી હુકમ હો-ગયા હે. હરચંદ કે મેં બે કુસુર હું. લેકીન હાકીમકે હુકમસે મજબુર હું. આપને થોડી દેરકે બાદ ફરમાયા, કે તુમ્હે કુછ ખબર હે, કે શેહરકા હાકીમ કીધર હે ? વોહ શખ્સ ઇસ રમ્જકો નહીં સમઝા, ઔર કેહને લગા, કે હાકીમ સવાર હોકર, મયદાનકી તરફ ગયા હે. આપને ફરમાયા, કે વોહ તો રાહીયે મુલકે અદમ હો-ગયા. હે, જીસ વક્ત વોહ મુરીદ આપસે રૂખસત હોકર બાહેર આયા તો દેખતા કયા હે, કે તમામ શેહરમેં શોહરા હો-રહા હે, કે વાલીયે શેહર ઘોડેસે ગીરકર મર ગયા.

રિવાયત હે, કે એક રોજ હઝરત ખાજા કુતબુદ્દીન બખત્યાર કાકી રહ, દેહલીકે બાદશાહ-કે હમરાહ હાથમેં હાથ લીયે હુયે કીલએ શાહીકી સયેર કરતે થે. ઔર બહોતસે ઉમરા, ઔર અશરાફીનભી સાથ થે, કે નાગાહ, એક ઔરત, દેહલીકે બાદશાહ કે હુઝુરમેં આકર ફર્યાદી હુઇ, કે યે કુતુબ સાહેબ, કે જો આપકે સાથ હેં, ઇનસે મુજકો હમલે હરામ હે. ઇસલીયે હુઝુર ઇનકો સમઝા દેં, કે મુજસે નીકાહ કરલેં, ઔર ફીઅલે હરામકો રવા ન રખ્ખેં, ઉસ મક્કારાકી યે બાત સુનકર બાદશાહ, ઔર તમામ અશરાફીને બડી મુતહૈયર, ઔર સકતેમેં હો-ગયે. હઝરત કુતુબ સાહેબકો નદામતસે અર્ક આ-ગયા. ઔર દમ બખુદ હો-ગયે. ઉસ ઔરતકો કીસીને કુછ જવાબ ન દીયા, હઝરત કુતુબ સાહેબને અપને પીર રોશન ઝમીર, યાને હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝ રહ, કી તરફ મુતવજ્જે હોકર, અજમેર શરીફકી તરફ મોહ કરકે મુનાજાત કી. કે યા હઝરત, આપસે ફર્યાદ હે, કે વક્ત ઇમદાદ હે, ઇસ વક્ત

દસ્તગીરી કીજીયે ! ચુનાંચે, હઝરત કુતુબ સાહેબકી ઈલતીજા ખતમ ન-હોને પાઈ થી, કે હઝરત ખ્વાજા સાહેબ, ઉસ જગે મૌજુદ હુયે, ઔર કુતુબ સાહેબસે હાલ દરયાફ્ત કીયા, કે મુજકો કયું યાદ કીયા, આપને કુછ જવાબ ન દીયા, બલકે ચશ્મે પુર આબ હો-ગયે, આપકા યે હાલ દેખકર, હઝરત ખ્વાજા સાહેબકો કમાલ રહમ આયા, ઔર વોહ ઝને મકકારાકી તરફ દેખા, તમામ હમ-રાહીયાંને શાહી, દમ બખુદ દેખતે થે, ઔર દીલમેં કેહતે થે, કે દેખીયે ઇસકા અંજામ કયા હોતા હે. અલ-ગરઝ હઝરત ખ્વાજા સાહેબને ઉસ ઔરતકે શીકમકી તરફ મુખાતીબ હોકર ફરમાયા, કે અય બચ્ચે, કે જો ઇસ ઔરતકે પેટમેં હે. સચ સચ કેહ, કે તેરી મા જો કુતુબ સાહેબ-પર તોહમત લગાતી હે. ઉસકી અસલીયત કયા હે ? હુઝુર કે ફરમાનેસે વોહ બચ્ચા, કુદરતે ખુદાસે ગોયા હુવા, ઔર પેટકે અંદરસે બોલા, કે યા હઝરત ! કુતુબ સાહેબકે હાસાંદોં ઔર દુશમનોને યે બોહતાન રખવાયા હે. ઔર ઇસ ઔરતકો સીખાકર બાદશાહ-કે પાસ ભેજા હે. ઇસ બાતકો સુનકર વોહ ઔરત નીહાયત પશેમાં હુઇ. ઔર તમામ હાઝેરીન, ઇસ કરામતસે હયરાન હો-ગયે.

રિવાયત હે, કે હઝરત ખ્વાજા ગરીબ નવાઝકી ખીદ-મતમેં, જો શખ્સ તીન રોજ હાઝીર હોતા, તો આપકી સોહબતકી બરકતસે વલીયે કામીલ હો-જાતા. જબ ઇસ કરા-માતકા શોહરા હુવા, તો એક ફાસીક ઇસ બાતકે તજરૂબે પર

આમાદા હુવા, ઔર આપકે દરે દૌલત પર પહોંચા, ઔર દસ્ત બસ્તા અર્ઝ કરને લગા.

બેત.

ગર બર સરે ચશ્મે મન નશીની,
નાઝત બ-કુનમ કે નાઝનીની.

આપને ઉસકો ઇસતગફાર પરલાઇ, ઔર ગુનાહસે તૌબા કરાઇ, તીન દીન તક વોહ શખ્સ હુજરે મેં હાઝીર રહા. ઇસ અરસેમેં તમામ ઝંગે દીલકો દુજુર, ઉસકે આઇનયે દીલસે દુર હો-ગયે, ઔર કમાલકો પહોંચા.

રિવાયત હે, કે એક રોજ હઝરત ખાજા ગરીબ ન-વાઝ રહ. શયેખ શહાબુદ્દીન સોહર વરદી રહ. ઔર શયેખ અવ-હદોદ્દીન કીરમાની રહ, કે હમરાહ તશરીફ લે-જાતે થે. કે એક લડકા ખુર્દ સાલ શમસુદ્દીન નામી હાથમેં તીરો કમાન લીયે હુવે આપકે સામને-સે ગુજરા, આપને ફરમાયા, કે યે લડકા દેહલીકા બાદશાહ હોગા, ચુનાંચે અલતમશ હુવા, કે વોહી લડકા દેહલીકા બાદશાહ હુવા.

રિવાયત હે, કે આપકા રાગ, યાને સિમાસે કમાલ જૌક, ઔર શૌક થા, આપકી મેહફીલે આલી કભી રાગસે ખાલી ન-હોતી થી, ઔર બ-ગયેર રાગકે આપ કભી નહીં રેહતે થે. ઔર કભી કોઇ શખ્સ, આપ પર મોઅતેરિઝ ન-હોતા થા. અકસર ઉલમાયે મોઅતેબર, ઔર મશાયેખે કિબાર, આપકી બઝ્મે સિમાઅમેં હાઝીર હોતે થે, જો શખ્સ આપકી મજલીસે

આાવીમેં એક મરતબા રાગ સુનતા. તો વોહ સાહેબે જોક, ઓર શૌક હો-જાતા. ઓર જીસ કદર ઉસ ઝમાનેમેં વલી અલ્લાહ થે, સબ આપકો પેશ્વા જાનતે થે, ઓર આપકે ફરમાન પજીર થે.

આપકે મતબખમેં ઇસ કદર ખાના પકતા થા, કે તમામ શેહરકે ગુરબા, ઓર મસાકીન, સયૈર હોકર ખાતે થે, ઓર હમેશા યે દસ્તુર થા, કે આપકા ખાદીમ હાઝીર હોતા, ઓર અર્ઝ કરતા, કે લંગર કે ખર્ચ કે વાસતે કુછ ખર્ચ ઇનાયત કરો, તો આપ અપને મુસલ્લેકા એક ગોશા ઉઠાકર ફરમાતે, કે જીસ કદર ઝુરૂરત હો લેલે, પસ ખાદીમ ઉસી કદર યાને બ-કદરે ઝુરૂરત લેના, ઓર ખર્ચ કરતા.

નકલ હે, કે જીસ ઝમાનેમેં હઝરત ખાજા સાહેબ રહ, ને અજમેર શરીફમેં સુકુનત ઇખત્યાર ફરમાઇ થી, ઉસ ઝનાનેમેં જો હાજી લોગ આતે થે, વોહ કેહતે થે કે હમ ખાજા સાહેબકો હમેશા ખાનયે કાઅબાકા તવાફ કરતે દેખતે થે, અજમેર શરીફકે બાશીંદે જવાબ દેતે. કે ખાજા સાહેબ જબસે અજમેર શરીફમેં તશરીફ લાયે હેં, હમેશા દૌલત ખાનયે ખાસમેં મોઅતેકિફ રેહતે હેં. કભી હજકો તશરીફ લે-જાનેકા ઇત્તેફાક નહીં હુવા હે, તો વોહ લોગ મુતહૈયર હોતે, આખીર જબ તમામ હાજીઓકી ઝબાની યેહી હાલ સુના ગયા, તો માઅલુમ હુવા, કે હઝરત ખાજા સાહેબ હર શબકો ખાનયે કાઅબાકો તશરીફ લે-જાતે. ઓર સુબેહકી નમાઝ અજમેર શરીફમેં આકર જમાઅતકે સાથ અદા કરતે.

રિવાયત હૈ, કે એક વક્ત એક કાફીર પેહલવાન, આપ પર હમલા કરનેકે ઇરાદેસે આયા, ઓર ખંજર હાથમેં લેકર આપકે કત્લ–પર આમાદા હુવા. આપ હસ્બે મામુલ આંખેં બંદ કીયે હુયે, યાદે ઇલાહીમેં મશગુલ થે, આપને ઇસ બાતસે આગાહ હોકર આંખેં ખોલ દી, ઓર ઉસકે તરફ દેખા, તો વોહ શખ્સ ફૌરન બેહોશ હોકર ગીર પડા. જબ ઉસકો હોશ આયા, તો આપકે કદમોં પર ગીર પડા, ઓર તૌબા કરકે મુસલમાન હો–ગયા. ઉસ રોજ ઉસકે સાથ આપકી યે કરામતકો દેખકર સાતસો કાફીર મુસલમાન હુયે.

નકલ હૈ, કે એક મરતબે આપકા ગુજર એક શેહરમેં હુવા, ઉસ શેહરકે બાશીંદે કાફીર થે, મુસલમાનકો દેખકર તાવાં લીયા કરતે થે. જબ આપકો કુફ્ફારોંને દેખા, તો આપસમેં સલાહ કી, કે ચંદ મુસલમાન યહાં આ–ગયે હૈં, ઉનકી વજેસે આબો હવા ઇસ શેહરકી ખરાબ હોગી, ઇસલીયે ઉનકો નીકાલ દેના ચાહીયે, યે સલાહ કરકે મુસલ્લેહ હોકર, આપકો ઇજા પહોંચાનેકે લીયે સામને આયે, જીસ વક્ત નઝર આપકી કુફ્ફારોં પર પડી, તો સબ તાબેદાર હો–ગયે. ઓર સબ અર્ઝ કરને લગે, કે હમ આપકે તાબેદાર હૈં, જો આપકા ઇરશાદ હો, ઉસકો બજા લાયેં, ચુનાંચે આપકે દસ્તે હકપર સબ કુફ્ફારને તૌબા કી, ઓર ઇમાન લાયે, આપકે કદમોકી બરકતસે વોહ કુફરસ્તાન શેહર મુસલમાન હો–ગયા.

એહવાલે અઝવાઝે મુતહ્હ—હેરાત, ઓર અવલાદે અમજાદ, હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝ.

ખઝી—નતુલ અસફીયામેં લીખ્ખા હે, કે હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝકી દો બીબીયાં થીં. પેહલી બીબી હઝરત સૈયદ વજીહોદ્દીન, કે જો હઝરત સૈયદ હુસેન ખીંગ સવારકે ચચા થે, ઉનકી બેટી થીં, ઓર ઉનકા નામે મુબારક, અસમત બીબી થા. ઓર ઉનકે બતને પાકસે તીન ફરઝંદ પયદા હુવે, અવ્વલ હઝરત ખાજા અબુ સઈદ, ઓર દુસરે હઝરત ખાજા ફખરૂદ્દીન ઓર તીસરે હઝરત ખાજા હીસામુદ્દીન રહ, થે. હઝરત ખાજા અબુ સઈદકે દો ફરઝંદ થે, આપકા ઈંતેકાલ ૫૦ સાલકી ઉમરમેં હુવા. હઝરત ખાજા ફખરૂદ્દીન, કમાલ બુઝુર્ગ, ઓર સાહેબે નેઅમત થે, ઓર બાઅદ વીસાલે હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝકે બીસ બરસ તક ઝીંદા રહે, ઓર ૭૦ બરસકી ઉમરમેં કસ્બએ સરદારમેં, કે જો અજમેર શરીફસે સોલા કોસ દુર હે. વહાં ઈંતેકાલ ફરમાયા, ઓર વહીં મદફન હેં. આપકે પાંચ ફરઝંદ થે, ઓર હઝરત ખાજા હીસામુદ્દીન ૪૫ બરસકી ઉમરમેં ગાયેબ હો—ગયે, ઓર ચેહેલ અબદાલમેં જાકર શામીલ હો—ગયે. આપકે સાત ફરઝંદ થે.

હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝકી દુસરી બીબી હીંદુસ્તાનમેં કીસી રાજાકી બેટી થીં, ઓર ઉનકા નામ અમતુલ્લા બીબી થા, ઓર ઉનકે બતને પાકસે એક દુખતર પયદા હુઈ, જીનકા નામે મુબારક, હાફીઝા જમાલ બીબી થા. ઓર ઉનકે

શોહરકા નામ શેખ રઝીયુદ્દીન થા. હઝરત જમાલ બીબીસ મઝારે શરીફ, અજમેર શરીફમેં મુત્તસીલે મઝારે પુર અનવર, હઝરત સુલતા–નુલ હીંદ, ખાજા ગરીબ નવાઝ રહ, હે. અમતુલ્લા બીબીકે બતનસે દો ફરઝંદ ઔરભી તવલ્લુદ હુયે થે. મગર બ–હાલતે શીરખારી દોનો શાહજાદોને રેહલત ફરમાઇ થી.

હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝકે ખુલફાઓંકી સહી તેઅદાદ આલે–મુલ ગયેબકો માઅલુમ હે, લેકીન બાઝ ખુલફાઓંકા જીકર હરમે જેલ હે.

અવ્વલ ખલીફ઼યે આઝમ, હઝરત ખાજા કુતબુદ્દીન બખ્‌–તીઆર કાકી દેહલવી રહ, ઔર દુસરે હઝરત સુલતા–નુત તારેકીન હમીદુદ્દીન સુફી નાગોરી, ઔર તીસરે, હઝરત ફખરૂદ્દીન ફરઝંદે હઝરત ખાજા સાહેબ, ઔર ચોથે, ખાજા મોઇનુદ્દીન, ઔર પાંચવેં કાઝી હમીદુદ્દીન નાગોરી, ઔર છઠ્ઠે શયેખ વજીહુદ્દીન, ઔર સાતવેં શેખ બુરહાનુદ્દીન, ઔર આઠવેં શયેખ અહમદ, ઔર નવ્વેં શયેખ મોહસીન, ઔર દસવેં શયેખ સુલેમાન ગાઝી, ઔર ગ્યારવેં, શયેખ સમસુદ્દીન, ઔર બહારવેં ખાજા હસન ખૈયાત, ઔર તેહરવેં જયપાલ જોગી ઉર્ફે શેખ અબદુલ્લા બીયાબાની વગૈરા હેં.

જીકરે વફાતે હઝરત ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી રહ.

આઇ–નયે તસવ્વુફમેં લીખ્ખા હે, કે તારીખ ૬ માહે રજબ, સને ૬૩૩ હીજરીમેં બરોજે દોશંબા, શબકે વક્ત બાઅદ નમાઝે તહજ્જુદ આપને વીસાલ ફરમાયા. જીસ શબકો

આપકા વીસાલ હુવા, ઉસ શબકો બાબદ નમાઝે ઇશાકે આપને અપને હુજરેકા દરવાઝા બંદ કરલીયા, ઓર સબકો મના કીયા, કે કોઇ ન આવે. ખુદ્દામને તમામ રાત આવાઝ પાયે મુબારકકી સુની, જીસસે માઅલુમ હોતા થા, કે આપ હાલતે વજદમેં હેં, આખીર શબકો વોહ આવાઝ મૌકુફ હો-ગઇ, સુબ્હકે વક્ત ખાદીમોંને હુજરેકે દરવાઝે પર આવાઝ દી, મગર કુછ જવાબ ન મીલા, તો નાચાર હોકર હુજરેકા દરવાઝા ખોલ કર દેખા, કે આપકા વીસાલ હો-ગયા. ઉસ શબકો બહોતસે અવલીયા, અલ્લાહને આલમે રોયામેં હઝરત રસુલે કરીમ સલ, કો દેખા, કે આપ ફરમાતે હેં, કે ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી રહ, કે ઇસતીકબાલકે લીયે હમ આઇંગે; પસ સાબીત હુવા, કે આપકે વિસાલકે બાઅદ આપકી પેશાનીયે મુબારક પર બ-ખતે નુર લીખ્ખા થા. કે "હબીબુલ્લા માતા ફી હુબ્બુલ્લા, આપકા વીસાલ સુલતાન શમસુદ્દીન અલ્તમશ બાદશાહે દેહલીકે અહદમેં હુવા.

આપકા રૌઝયે પુર અનવાર, અજમેર શરીફમેં ઝીયારત-ગાહે ખલકુલ્લા હે. હર બરસ રજબકી ચાંદ-રાતસે છઠ્ઠી તારીખ તક, આપકા ઉર્સ બડી ધામધુમસે હોતા હે, દુર દરાઝ મુલ્કોંસે અમીરો ગરીબ, ઓર ફુકરા, ઓર હર કીસમકે સૌદાગર આતે હેં, છે દીન તક તમામ રાત દરગાહે શરીફમેં મેહફીલે વજદ, મુન-અકદ હોતી હે, ઓર તમામ દરગાહે શરીફમેં કસરતસે રૌશની હોતી હે. હઝરત ખાજા સાહેબકા ફયેઝ જયસા હયાતમેં જારી થા, વયસાહી અબ-તક જારી હે,

જો આદમી અઝારે મુકદ-દસ પર હાઝીર હોકર, અતાલીબે દીની ઔર દુન્યવીકા હાજત-મંદ હોતા હે. ઉસકી તમામ હાજતેં પુરી હોતી હેં. આપકી વીલાદત સને ૫૩૭ હીજરીમેં હુઇ, ઔર વફાત સને ૬૩૩ હીજરીમેં હુઇ. ઇસ હીસાબસે આપકી ઉમ્મર ૯૬ બરસકી હોતી હે, કીસી શાએરને કયા ખુબ રૂબાઇ કહી હે, કે જીસસે આપકી સીને વીલાદત, ઔર ઉમરે વફાત ઝાહીર હોતી હે.

રૂબાઇ.

વીલાદતે આશીકે નો સાલે ઉમરશ,
ખુવદ દર વાલીયે હીંદ આશકારા,
વફાતશ આફતાબે મુલ્કે હીંદ અસ્ત,
જા અબ-જદ કુન શુમાર ઇંજા ખુદારા,

મલફુઝાત, ઔર ઇરશાદાતે હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝ.

બંદેકો નમાઝમેં કુરબે ઇલાહી, હાસીલ હોતા હે. નમાઝ મુસલમાનોંકી મેઅરાજ હે. નમાઝ એક રાઝ (ભેદ) હે, જીસસે અપને પરવર દીગારસે અર્ઝ કરતા હે. પસ જીસ કદર ઇતમી-નાન, ઔર હુઝૂરે કલબ, ઔર અજીઝી નમાઝમેં હોતી હે; ઉસી કદર કુરબે ઇલાહી હોતા જાતા હે.

કિતાબ, તંબીહમેં લીખ્ખા હૈ, કે હર રોજ દો ફરિશ્તે આસમાનસે ઝમીન પર ઉતરતે હેં, એક નીદા કરતા હૈ, કે જીસને ખુદાકા ફર્ઝ તરક કીયા, વોહ ખુદાકે અમાનમેં મુખ્તીઝા હોગા. ઔર દુસરા ફરિશ્તા નીદા કરતા હૈ, કે જીસને સુન્નતે હઝરત રસુલે મકબુલ અદા નહીં કી વોહ શફાઅતે ક્યામત આપકી શફાઅતસે મહરૂમ રહેગા. મઆઝ્ઝન ઉન મસલમાનોંકા હૈ, કે જો નમાઝમેં તાખીર નહીં કરતે. ઔર વકતે મુકર્રરા પર નમાઝ અદા કરતે હેં. ઔર હઝારોં અફસોસ ઉન મુસલમાનોં પર, કે જો મવલાકી બંદગીમેં કોતાહી કરતે હેં.

હઝરત ખાજા સાહેબ ફરમાતે હેં. કે હમ મુલકે શામકે કીસી શેહરમેં ગયે. શેહર બાહેર એક ગાર થા, વહાં એક મરદે ખુદા, કે જીનકા નામ શયેખ મોહંમદ અબ્દુલ વાહેદ થા. ઉનકી ખીદમતમેં હાઝીર હુવે, ઉનકી યે કેફીયત થી. કે ખોફે ખુદાસે ઉનકા ગોશ્ત ગલ ગયા થા ઔર સીર્ફ હડીયાં બાકી રહીં થીં. આપ મુસલ્લે-પર નશીસ્ત રખતે થે. ઔર દો શેર દરવાઝે પર પાસ-બાન થે. જબ મેં ઝીયારતકે શોકસે ગયા. લેકીન શેરોંકી હયબતસે મેરે કદમ ન ઉઠતે થે. કે નાગાહ મરદે ખુદાને આવાઝ દી, કે અંદર આવ. મેં અંદર ગયા, ઔર કદમ-બોસી હાસીલ કી. આપને સબબસે પેહલે યે કલામ કીયા, કે જબ તક તુમ કીસી શયકા કસ્દ ન કરોગે, તો વોહભી તુમ્હારા કસ્દ ન કરેગી. જો ખુદાસે ડરતા હૈ, તો સબ ઉસસે ડરતે હેં. ફીર પુછા, કે અય દરવેશ, કહાંસે આયા હૈ? મેંને અર્ઝ કી, કે બગદાદસે આતા હું. ફરમાયા, કે ખુશ આમદી,

લાઝીમ હે, કે દુરવેશોંકી ખીદમત કરતે રહો, કે મેંભી કુછ હાસીલ હો મેં એક મુદ્દતસે સબસે કિનારા-કશ હોકર, તનહાઈમેં પડા રેહતા હું. તાહમ એક બાતકા ડર હે, કે રાત દીન રોનેસે કામ હે, દેખીયે કયા અંજામ હોતા હે. મેંને અર્ઝ કી, કે વોહ કયા બાત હે ! ફરમાયા કે નમાઝ, કે જો ખુદાકા ફર્ઝ હે, કે જબ અદા કરતા હું, તો યોહ હોતા હે, કે સુબાદા કોઈ શર્ત ફૌત હો-જાયે, તો સબ બરબાદ હો-જાયે.

પાંચ ચીઝોંકા દેખના અગરચે જુઆદાના દેખે, ઈબાદત હે.

અવ્વલ-માં-બાપકા મોંહ દેખના. ફર્ઝ હોકે વાસ્તે ઈબાદત હે. ફરમાયા રસુલે ખુદા સલ, ને કે, જો શખ્સ અપને માં બાપકા મોંહ અલ્લાહુકે વાસતે દેખે, તો ઉસકે આમાલ નામેમેં એક હજકા સવાબ લીખ્ખા જાતા હે. ઓર જો ફરઝંદ અપને વાલે-દેનકી કદમ-બોસી કરે, તો હજાર બરસકી ઈબાદતકા સવાબ ઉસકે નામયે આમાલમેં દાખીલ હોગે, ઓર ઉસકે સબ ગુનાહ બખ્શે જાઈંગે. હઝરત ખાજા બા-યઝીદ બુસતામી રહ. ફરમાતે હેં, કે મેંને જીસ કદર મરતબા પાયા, વોહ ખીદમતે વાલે-દેનસે પાયા.

દુસરા-દેખના કુરઆને શરીફકા. જો શખ્સ કુરઆને શરીફ પડ્હતા હે. તો વોહ સવાબ ઉસકે નામયે આમાલમેં લીખ્ખે જાતે હેં. એક કુરઆને શરીફકા. ઓર દુસરા દેખનેકા; ઓર હર હરફકે બદલે દસ દસ નેકીયાં ઉસકે નામયે

આમાલમેં લીખ્ખી જાતી હેં, ઔર દસ દસ બદીયાં દુર હોતી હેં. ઔર આંખોકી રૌશની જ્યાદા હોતી હે. વોહ આંખેં દુન્યાકી મુસીબતમેં કભી મુબતીલા નહીં હોતીં.

તીસરા—ઝીયારતે ઉલમા, જો શખ્સ ઝીંદગીકી હાલત મેં આલીમકે ચેહરેકા મહઝ ખુશીકે વાસ્તે દેખતા હે, તો ખુદાયે તઆલા, ઉસ નઝરસે એક ફરીશતા પયદા કરતા હે, ઔર વોહ ફરીશતા, કયામત તક ઉસકે વાસતે દુઆયે મગફેરત માંગતા હે. ઔર જીસકે દીલમેં ઉલમા, ઔર મશાયેખકી દોસતી હોગી, તો ખુદાયે તઆલા, હજાર બરસકી ઇબાદતકા સવાબ, ઉસકે નામયે આમાલમેં લીખ્ખેગા. અગર ઉસ દરમીયાનમેં મરજાયે, તો બરોઝે હશ્ર, ગીરોહે ઉલમામેં ઉઠેગા. ઔર મુકામ ઉસકા ઇલ્લીઇન હોગા. જો શખ્સ આ-લીમોંકા જ્યાદા દેખે, ઔર ઉનકી સોહબતમેં બયઠે, ઔર સાત રોઝ ઉનકી ખીદમત કરે, તો હક તઆલા, તમામ ઉસકે ગુનાહ મોઆફ ફરમાતા હે. ઔર સાત હજાર બરસકી નેકીયાં ઉસકે નામયે આમાલમેં લીખ્ખી જાતી હેં.

ચોથા—ઝીયારતે ખાનયે કાઅબા. કે જો શખ્સ ઝીયારતે ખાનયે કાઅબા શરીફ કરેગા, તો હજાર બરસકી ઇબાદત ઔર હજકા સવાબ. ઉસકે નામયે આમાલમેં લીખ્ખા જાયેગા, ઔર વોહ શખ્સ બુઝુર્ગ હોગા.

પાંચવાં દેખના અપને પીરકા. અપને પીરો મુરશીદકા દેખના, ઔર ઉસકી ખીદમત કરનીબી ઇબાદત હે. જો શખ્સ એક રોઝ અપને મુરશીદકી ખીદમત કરે, તો હક તઆલા ઉસકો હજાર મેહલ, ઔર દાનયે મરવારીદકે બેહીસ્તમેં ફરમાયેગા.

જીસકે હરએક મેહલમેં એક એક હુર હાઝીર હોગી. ઔર વોહ સબ્બ કયામતકે દીન બે-હીસાબ બેહીશ્તમેં દાખીલ હોગા. પસ મુરીદકો લાઝીમ હે, કે વોહ અપને પીરકે હર કવ્લ, ઔર ફેઅલ પર ખ્યાલ રખ્ખે. ઔર જો કુછ વોહ ઇર્શાદ ફરમાવે, વોહ બ-સદક દીલ બજા લાવે, ઔર જહાંતક મુમકીન હો-સકે. અપને પીરકી ખીદમતસે ગેર હાઝીર ન-હોવે, કીસીકો બ-ગેર ખીદમત ઔર મહેનતકે કુછ નહીં મીલતા, જો કુછ જીસને પાયા હે, ખીદમત ઔર મેહનતસે પાયા હે. મુરીદકો ચાહીયે. કે પીરકે ફરમાનસે જરાસા તજાવુઝ ન-કરે. હર અમલ, ઔર વઝીફા, જો કુછ ઇર્શાદ હો. ઉસપર બરાબર અમલ કરે.

કયામતકે રોજ, અંબીયા ઔર અવલીયા, સબ કબરોંસે ઉઠાયે જાવેંગે. ઔર ઉનકે કંધોં-પર કમ્મલ પડે હોંગે, હરએક કમ્મલમેં કમ્મો બેશ એક લાખ તાગે તાનેકે. ઔર એક લાખ તાગે બાનેકે હોંગે, ઔર ઉનકે મુરીદ. ઔર લડકે બચ્ચે અસ્હાબ, વોહ તાગોંકો પકડેંગે. ઔર ઉસ વક્ત તક પકડે રહેંગે. કે જબતક ખલ્ક હંગામયે મેહશરસે ફારીગ ન હો. હક તઆલા, ઉન્હેં પુલ સિરાત-પર પહોંચાયેગા, ઔર વોહ અપને પીરકે હમરાહ, ઉસ તીસ હજાર બરસકે રાસ્તેકો એક દમમેં બરકતસે ઉસ તારે ગીલીમ પકડનેકે તય કરેંગે, ઔર દરવાઝયે બેહીશ્ત પર પહોંચ-કર, દાખીલે જન્નત હોંગે. કોઇ સખતી ઉનકે વુજુદ પર ન પડેગી.

સુરયે ફાતેહા, તમામ બીમારીયોંકે લીયે દવા હે. જબ કોઇ બીમાર કીસી દવાસે અચ્છા નહીં હોતા હો, તો સુબ્હ-કી નમાઝકે ફર્ઝ, ઔર સુન્નતકે દરમીયાન, બિસ્મીલ્લાહકે

સાથ, ૪૧ મરતબે, સુરયે ફાતેહાકો સહઃ હીમસે પરહ-કર, મરીઝ પર દમ કરે, તો ઇનશા અલ્લાહો તઆલા, શીફાએ કુલ્લી હાસીલ હોગી. ઓર રવાએ હાજત, ઓર દફ્-એ મુશકેલાતકે વાસતે ઇસ તરેહ પરહના ચાહીએ. કે બીસ-મીલ્લાહ, હીર રહમા નીર રહીમ, કી મીમકો, અલ-હમ્દકે લામસે મીલાકર પરહે. ઓર અખીરમેં તીન મરતબે આહીસ્તા આહીસ્તા આમીન કહે. કુરઆને શરીફમેં હર સુરતકા એક નામ હે, ઓર સુરયે ફાતેહાકે સાત નામ હેં. ઓર ઇસ-સુરતમેં સાત હરફ હેં. ઉનસે યે મતલબ હે. કે અલ હમ્દ, પરહને વાલેકો સાત આતેં નહીં હોતીં. વોહ યેહ હેં. અવ્વલ હલાકી, દુસરી જહન્નમ. તીસરી ઝકુમ. ચૌથી બદ-બખતી, પાંચવીં ઝુલમત. છટ્ટી જુદાઇ. સાતવીં ખ્વારી, ઓર અલ હમ્દમેં સાત આયતેં હેં. જો શખ્સ ઉસકો પરહેગા, તો હફ્ત અંદામકો આતશી દોઝખસે નજાત હોગી. હઝરત ખાજા સાહેબને ફરમાયા હે, કે હમ અપને પીરો મુરશીદકે સાથ અલ-હમ્દકી બરકતસે દરીઆકે પાર હો-ગયે. પાંચ મરતબે અલ-હમ્દ પરહ-કર, પાની પર કદમ રખ્ખા, ઓર પાર ઉતર ગયે. ગરઝ-કે, હાજત રવાઇ-કે વાસતે સુરયે ફાતેહાકા અમલ બહોત મુફીદ હે.

સોહબતકા અસર ઝુરૂર હોતા હે, જીસકો જો કુછ હાસીલ હુવા. વોહ સોહબતસે હુવા હે, સોહબતે બદસે બદ અસર હોતા હે, ઓર સોહબતે નેકસે નેક અસર હોતા હે. દુન્યામેં દો બાતોંસે ખુશતર કોઇ બાત નહીં હે. અવ્વલ સોહબતે ફુકરા, ઓર દુસરી, કુરબતે અવલીઆ.

ઔર ચીઝેં બવહે નરૂસ હૈં. અવ્વલ, દુરવેશ, તવંગરી દીખલાવે. ઔર દુસરી.ભુકેકો સયેર કરે. ઔર તીસરી.ગમગીન રહે, મગર ખુશ, ઔર ખુર્રમ નઝર આવે. ચોથી, જો દુશ્મન હો, ઉસસે દોસતી, ઔર મેહરબાનીસે પેશ આવે.

જીસ વકત દોઝખ, અરસયે મેહશરમેં આયેગી, તો તમામ અરસયે કયામત, જલને લગેગા, ઉસસે આપનેકે વાસતે વોહ બંદગી કરની ચાહીયે, કે ઉસસે બેહતર કોઇ તાએત નહો, ઔર વોહ યે હે. કે દર માંદોંકી ફરયાદ સુનના, ઔર આફીઓં, ઔર બે–ચારોંકી હાજત રવા કરના, ઔર ભુકેકો ખીલાના. ઔર પ્યાસોંકો પાની પીલાના. ઔર જો કોઇ શખ્સ યે ખસલત ઇખત્યાર કરેગા, તો હક તઆલા ઉસકો દોસ્ત રખ્ખેગા. અવ્વલ સખાવત, દરીયાકી કૈફીયતકે માનીંદ હે, કે જીસ શખ્સકે જીમેં આતા હે, વોહ ઉસમેંસે પાની પીતા લેતા હે. દુસરી શફકત,માનીંદ શફકતે આસમાનકે, હે, કે હર જગે ઉસકી રૈશની પહોંચતી હે. તીસરી–તવાઝો, માનીંદ તવાઝો ઝમીનકે હે.

જો કોઇ જુટી કસમ ખાતા હે, વોહ અપને ખાનુખાંકો વયરાન કરતા હે. ઔર જુટી કસમ ખાનેસે બરકતકા ઝખીરા ઉસકે ઘરસે ઉઠા લીયા જાતા હે. હઝરત જનાબ ખાજા સાહેબ ફરમાતે હેં, કે મેંને જામેઅ મસજીદે બગદાદમેં, મવલાના ઇમાદદીન રહ, સે વાઅઝમેં કેહતે સુના, કે એક દફા ખુદાયે તઅલાને, મુસા અલે, સે દોઝખકા હાલ બ્યાન ફરમાયા. કે અય મુસા ! દોઝખમેં એક સુરાખ બનાયા ગયા હે, ઉસકા નામ હાવીયા હે. ઔર યે હાવીયા સાતવીં દોઝખમેં બડે

સખ્ત અનજાની જગા હે. ઉસમેં બહોત અયેરા હે. ઓર સાંપ, બીછુઓસે ભરા હુવા હે. ઉસમેં બે-શુમાર પથ્થર હેં. વોહ હર-રોજ ગરમ કીયે જાતે હેં. અય મુસા, અગર એક કતરા ઉસ તકલીફકા દુન્યામેં પરે, તો તમામ દુન્યાકા પાની સુખ જાયે. ઓર પહાડ પીગલ કર બેહ જાયેં. ઓર ગરમીસે સાતો ઝમીનેં ફટ જાયેં. અય મુસા. અલે.યે અઝાબ દો ગીરોહકે વાસતે હે, યાને ઉન લોગોંકે વાસતે, કે જો નમાઝ નહીં પરતે હેં, ઓર દુસરા વાસતે ઉસ ગીરોહકે હે, કે જો મેરે નામકી જુઠી કસમ ખાતે હેં.

કબરસ્તાનમેં ખાના ખાના, યા પાની પીના, ઓર કેહ-કહા મારકે હંસના ન ચાહીયે. ક્યું કે વોહ જાયે ખોફ હે. ઓર મુકામે હયબત, ઓર ઇબરત હે.

જો વીર્દ, ઓર વઝીફા પરહે, ઉસે હરગીઝ તરક ન કરે, ક્યું-કે હદીસે શરીફમેં આયા હે, કે તરક કરને-વાલા અવરાદકા મલ-ઉન હે.

બયાને હઝરત મીરાં સૈયદ હુસેન ખીંગ સવાર. મએ હાલાતે દરગાહે શરીફ.

કિતાબોંમેં લીખ્ખા હે કે સુલતાન અયબક, બાદશાહે દેહલીને હઝરત ખાજા બુઝુર્ગકે ખુમર, સૈયદ વઝીહુદ્દીન, ઓર મીરાં સૈયદ હુસેનકો હુકુમતે અજમેર, ઓર તારા-ગઢ, પર નામ-જદ ફરમાકર ભેજા થા, યે દોનો હઝરત, અજમેર શરી-

હુયે પહોંચ-કર, હઝરત ખાજા સાહેબસે મુલાકી હુયે, ઔર ઉનકે સોહબત પાયા, હઝરત ખાજા સાહેબકા યે તરીકા થા, કે આપ કીસી-પર ઇસલામ લાનેકે વાસતે જબર નહીં કરતે થે, મગર જો શખ્સ આપકી ખીદમતમેં હાઝીર હોકર, મુસલ-માન હોના ચાહતા થા, તો ઉસીકો આપ જુમલે મરાતીબ ઔર મદારીજે ઇસલામ, તલકીન ફરમાતે થે, ઔર મીર સૈયદ હુસેન મશ-હદી, રહ, ઉર્ફે મીરાંજી. ખીંગ સવાર, ઇસલામ ફયલાનેકે લીયે, આમીલાના હુકુમતસે કામ લેતે-થે, ઔર યેહી સબબ થા, કે વહાંકે કુફ્ફાર, રોજ ખરોજ ઇસલામકી તરક્કી દેખકર આપસે બહોત નારાઝ થે, ઔર દુશ્મન બને હુયે થે, ઉન્હીં દીનોંમેં જબ દેહલીસે સુ-લતાન કુતબુદ્દીન અયબકકે મરનેકી ખબર, અજમેરમેં પહોં-ચી, તો કાફીરોંને યે મૌકા ગનીમત જાના, ઔર કીલએ તારા-ગઢકી દીવાર પર સીઢી લગા-કર, અંદર દાખીલ હુયે, ઇ-તેફાકન ઉસ રોજ હઝરત મીર સૈયદ હુસેન રહ, કીલએ-મેંહી તશરીફ રખતે થે, ઔર આપકી તમામ ફૌજ, ઉસ ઇ-લાકેમેં ખીરાજ વુસુલ કરનેકે લીયે ગઇ થી. જબ સૈયદ સાહેબકો કાફીરોંકે આનેકી ખબર હુઇ, તો આપ અપને હમ-રાહીયોંકો લેકર, મુકાબીલે—કે લીયે નીકલે. ઔર બાઅદ જં-ગકે શહીદ હુયે, હઝરત ખાજા સાહેબકો જબ યે હાલ માલ-લુમ હુવા, તો આપ તારા-ગઢ તશરીફ લે-ગયે. ઔર સૈયદ સાહેબ, ઔર દીગર શોહદાકી તજહીજ, ઔર તક-ફીન કી. જબ કાફીરોંને આપકે આનેકી ખબર સુની, તો સૈયદ સા-

હેબકા જીસમે મુબારક ફુલોમેં છુપાકર ભાગ ગયે, ઉસ રોજસે અબ-તક યેહી રસમ હો-ગઇ હે, કે ઉરસકે રોજ હઝરત સૈયદ સાહેબકી તુરબત પર ફુલોંકી ચાદર ચઢાતે હેં. આપકી શહાદત, તા. ૧૮ માહે રજબ સને ૫૯૧ હીજરી હે.

સૈયદ હુસેન, ખીંગ સવારકા મઝાર, અરસે તક બ-ગયેર ઇમારતકે રહા. મગર સને ૧૦૨૪ હીજરીમેં એતેબાર-ખાન ખાજા-સરા, કે જો અકબરકે ઝમાનેમેં થા, ઉસને રોઝેકી ઇમારત બનવાઇ. આપકા મઝારે શરીફ તાઝા, ઔર બાદલોંકે ગીલાફોંસે ઢંકા રેહતા હે. સને ૧૨૨૭ હીજરીમેં રોઝયે મુબા-રકકે ગરબી કમાનચેકી બુન્યાદ, રાવ સીંધીયાને શુરૂ કી, ઔર સને ૧૨૨૯ હીજરીમેં ખતમ કી. સાત દરકા દાલાન સંગે મરમરકા નીહાયત ખુશ વઝે બનવાયા. ઉસ દાલાનકે બરાબર રોઝયે શરીફકે શીમાલી, ઔર એક દાલાન, રાવ ઉમ-રાને સને ૧૨૩૨ હીજરીમેં બનવાયા.

દુસરે દરજેમેં શરકી દરવાજે-કે નીચે, ખીંગ ઘોડેકી કબર હે, ઉસકી કબરકે સબ્ઝ કબર પોશકે ઉપર ગોલ ગોલ પથ્થર રખ્ખે હેં. યે ઘોડા હઝરત સૈયદ હુસેન મીરાં સાહેબકી સવારીકા થા, રોઝેકે ગરબી દુરસે દરજેમેં મૌલવી મજીદુદ્દીન મરહુમ, સદર અમીને અજમેરકે એહતે-મામસે નીહાયત આલી-શાન, ઔર ખુશ-નુમા મસજીદ બની હુઇ હે. તીસરે દરજેમેં ઉમદા ઉમદા આલી-શાન દાલાન, જુનુબી શીમાલી હીરસે મેં બને હુયે હેં, ઔર ગરબીમેં એક કદીમ મસજીદ હે, ઔર ઉસકે આગે સહનમેં શહીદોંકે મઝારાત, ઔર એક હૌઝ બના હુવા હે, ઇસકે અલાવા ઔર બહોતસી ઇમારતેં બની હુઇ હેં,

હાલાતે તામીર, રોઝયે હઝરત ખાજા સાહેબ.

અખબા-રૂલ અખીયાર, મેં લીખ્ખા હે, કે ખાજા હુસેન નાગોરી, હઝરત ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી, રહ, કે મઝાર પર બહોત અરસે તક મુજાવીર રહે, ઉસ ઝમાનેમેં અજમેર બીલકુલ ગયેર આબાદ થા, ઓર ઉસકે ગીર્દ ઓર નવાહમેં બહોતસે દરીંદે રહા કરતે થે, યહાં તકકે હઝરતકી કબર પરભી કોઇ ઇમારત નથી. ખાજા હુસેન નાગોરીને રોઝયે શરીફકી ઇમારત બનવાને-મેં કોશીશ કી, ઓર સુલતાન ગીયાસુદ્દીન ખીલજીકી ઇઆનતસે અપને ઇરાદેમેં કામયાબી હાસીલ કી. ઓર ઉસકી વજે યે હુઇ, કે સુલતાને મજકુર ખાજા હુસેન નાગોરસે નીયાઝ હાસીલ કરનેકા બહોત મુશ-તાક થા, ઓર ઉનકો કઇ મરતબે બુલવાયા, લેકીન યે તશરીફ ન લે-ગયે, જબ વોહ સબ તરેહ નાચાર હો-ગયા, તો બાદશાહને અપને કુશારેકા રલાકસે યે કેહલા ભેજા, કે મેરે પાસ સુયે મુબારક, રંજુહ મકબુલ સહલ, કે હે, યે સુન-તેહી ખાજા હુસેન ઝીયારતકે વાસ્તે તશરીફ લે-ગયે. સુલતાનને બહોતસે તોહફે પેશ કીયે, મગર ખાજા મમદુહને મંઝુર ન ફરમાયે; મગર ઉનકે સાહેબ-ઝાદેને ખાહીશ ઝાહીર કી, ખાજા સાહેબને ફરમાયા, કે ઇસ શર્તસે તુમ લે-સકતે હો, કે ખાજયે બુઝુર્ગ અજમેરી, ઓર હમીદુદ્દીન નાગોરી, કે રોઝેકી ઇમારત બનવા દો, ઉન્હોંને યે મંઝુર કર-લીયા, ઓર ઉસી

વાઓહા દાનો બુઝુરગોકે રૌઝે બનવા દીયે, ખાજયે બુઝુર્ગ કે રૌઝેકી દીવારમેં ઓર સંગે મર મરકી જાલી-પર બ-ખતે નસ્ત-અલીક, યે તારીખ કંદા કરવા દી.

—(*)—

બયેત.

અજ પયે તારીખે નકશે ગુંબદે ખાજા મોઇં.
ગુફત હાતીફ ગો મોઅઝ-ઝમ કુબ્બયે અરશે બરીં.

ઇસ તારીખસે ૯૩૯ હીજરી નીકલતે હેં, અયસા માઅ-લુમ હોતા હે, કે યે ગુંબદ-કે નકશો નીગારકી તારીખ હે. ક્યું-કે સને ૮૫૮ હીજરીમેં સુલતાન ગીયાસુદ્દીન ખીલજીકા ઇંતેકાલ હો-ચુકા થા, ઓર ઉપરકી ઇબારતસે, યે સાબીત હોતા હે, કે ઉસી ઝમાનેમેં રૌઝયે મુબારકકી તાઅમીર હુઇ હે. ગુંબદકા બડા કલસ, ઓર કંગુરોંકી છોટી છોટી કલસી-યાંભી સુનેહરી હેં. અંદર કે રૂખ લાજ-વરદી, ઓર સુનેહરી બેલ-બુટેકે બને હુયે હેં. છતમેં કાશાને મખમલકે ઝરરીન છતગીરી લગી હુઇ હે, ઓર ઉસકે ચારોં કોનોમેં કુમકુમે હેં. જીસકા તખમીના પાંચ હજાર રૂપીયેકા લીખ્ખા હે. ઉનકે અલાવા ચાંદીકે કુમકુમેભી જંઝીરોંસે લટકે હુયે હેં, ઓર કંઇ બડેબડે આઇને દીવારમેં નસબ હેં, ઓર ઉનકે ગીર્દ સુનેહરી ચોખટે લગે હુયે હેં. ઓર સોનેકે પાનીસે રૌઝયે શરીફકે અંદર કુંદ [illegible] લીખ્ખે હુયે હેં.

ગાલેબન અયસા માઅલુમ હોતા હે, કે ખાજા હુસેન નાગોરી રહ, કે વકતમેં અંદરકી નકકશી, એક–સરે નો હુઈ હે. ઔર મઝારે શરીફ પર સંપકે કમઠા બના હુવા સંદલી છપર ખટ રંગમા હુવા હે, ઔર ઉસકી છતમેં મખમલી, ઔર ઝરીન છત–ગીરી લગી રેહતી હે. ઉસકે ચારોં કોનો પર સોનેકે કુમકુમે લટકે રેહતે હેં, છપર ખટકે અંદર, નીહાયત ઉમદા સંગે મરમરકા મઝારે મુકદ્દ–દસ બના હુવા હે. ઉસપર સંગે તીલાઇ, ઔર અબરી, વ ફીરોઝા, વ–ગયરાકે બેલબુટે બને હુયે હેં. મઝારે શરીફકા તાવીજ, યેહી સંગે મરમરકા હે. ઉસમેં લાલે બદખ–શાની જડા હુવા હે. આપકે મઝારે પાક–પર જર-બફત, યા કમ–ખાબકા ગીલાફ હમેશા પડા રહેતા હે. ઉસ પર ફુલોંકી ચાદર રેહતી હે. મઝારે મુબારકકે ગીર્દ, ચાંદીકા કઠેરા લગા હુવા હે. જહાંગીર બાદશાહને તજકેરે જહાં–ગીરીમેં લીખા હે, કે સને ૧૦૨૫ હીજરીમેં ઉનકે વસીલેસે મેરી બાઝ મુરાદેં પુરી હુઇ, ઉસકે નજરાનેમેં જાલીદાર તીલાઇ કઠેરા બનવા દીયા. ઔર ઉસકી લાગતમેં એક લાખ દસ હજાર રૂપીયે ખર્ચ હુયે. ઉસ કઠેરેકે મુત–તસીલ ચાંદીકા કઠેરા રાજા જય–સંગજી સવાઇ જયપુરકા બના હુવા હે. જીસકા વજન ૪૨૯૬૧ તોલે નવ માશે હેં. બાઝકા કોલ હે. કે યે દોનો કઠેરે શાહજહાં બાદશાહકી બેટી, જહાં–આરા બેગમને બનવાયે, ઔર અપને તમામ શાગીર્દ–પેશોંકા અ.સતાને શરીફકી ખીદમત ગુઝારીકે લીયે નજર કર દીયા. ચુનાંચે ઉન લોગોંકી અવલાદ અબતક મોજુદ હે. ગુંબદ શરીફકે ફર્શમેં સંગે મરમરકે મુરબ્બે પથ્થર, નીહાયત ઝેબા–ઇસે લગે હુયે

હેં, ઉનકે ગીર્દ સંગે મુસાફરી પટરીયાં જડી હુઇ હેં. ગુંબદકે શરકી દરવાઝેસે મીલે હુયે દો હુજરે બને હુયે હેં. ઉનમેંસે એક હુજરા દરવાઝા તેગા કીયા હુવા હે. અકસર લોગોંકા કૌલ હે, કે ઉસકે અંદર સોનેકી સુલ્લાખેં, ઓર સોને ચાંદીકે બરતન રખ્ખે હુયે હેં. ગાલેબન વોહ સુલ્લાખેં, ઉસી કટેરીકી માઅલુમ હોતી હેં, જો જહાંગીર બાદશાહને બનવાયા થા. રૌઝયે મુનવ્વરાકે શરકી દરવાઝેમેં જો કીવાડોંકી જોડી હે, ઉસકી નીસબત લોગ કેહતે હેં, કે યે અકબર બાદશાહને ચીતોડગઢ-કે કીલએસે લાકર ચડહાઇ થી, ચુનાંચે યે શેઅર ઉસપર કંદા હે.

—(૦)—

રખ્ખે હમેશા તેરી તેગ કારે કુફ્ર તબાહ,

બ-હકકે અશ-હદો અન લા ઇલાહા ઇલ લલ્લાહ.

—(×)—

રૌઝેકે બાહેર વાલે દરવાઝેમેં સને ૧૨૪૦ હીજરીમેં નવ્વાબ ફયઝુલ્લાખાન, રઇસે ફરરૂખા-બાદને અઝ-દહાતકે કમાની દાર કીવાડ ચઢવાયે. ઉસી દરવાઝેકે શીમાલી રૂખકે પેહલુમેં બહોત બડા એક અકીકે યમની, જર્દ રંગકા જડા હુવા હે, રૌઝયે શરીફકે ગરબી, ઓર જુનુબી, મેહરાબોંમેં સંગે મર મરકી જાલીયોં પર ઝરરીન પરદે લગે હુયે હેં, ગરમીકી મોસીમમેં ઝરરીન પરદોંકે બદલે ખસકે પરદે લગાયે જાતે હેં, હક તો યે હે, કે ઇસ રૌઝેકો રૌઝયે રીઝવાં કેહના બજા હે.

દરગાહે શરીફકા બ્યાન.

યે રૌઝયે શરીફકા દુસરા હીસ્સા હે. જો શીમાલકી તરફ વાકેઅ હે, વુસઅતમેં તો પેહલે દરજેકે મોવાફીક હે, મગર ઇમારતી હેસીઅતસે કમ હે.

દસ છતરીયોંકે દરવાઝેકા બ્યાન.

ઇસ રૌઝયે શરીફમેં સબસે આલી-શાન, ઓર પુખતા ઇમારત હે. યે દરવાઝા સુલતાન મહમુદ ખીલજીકા બનાયા હુવા હે. ઉસકી તાઅમીર આલા દરજેકે સંગે સુર્ખસે હે. ફર્શસે છતરી તક, ૨૫ ગજકી બુલંદી હે. દરવાઝેકે અંદર બાહેર સંગે મરમરકા ફર્શ હે. ઓર ઉસકે દરજોંમેં, સંગે મુસાકી પટરીયાં લગી હુઇ હેં. દોનોં તરફ ઝીને બને હુયે હેં. મેહ-રાબકે અંદર તીલાઇ કુમકુમા લટકા હુવા હે. બુરજીઓં પર સુનેહરી કલસીયાં હે, ઇસ દરવાઝેમેં દસ છતરીયાં હેં. છે છતરીયાં, તો શીમાલી પેહલુમેં, ઓર દો જુનુબી પેહલુમેં, ઓર દો દરવાઝેકે ઉપર હેં. ઇસ દરવાઝેકી તાઅમીરકો સવા ચારસો બરસ-સેભી ઝયાદા ગુઝર ગયે. લેકીન શીમાલી રૂખકી છે છતરીયાં ઇસસેભી પેહલેકી બની હુઇ માઅલુમ હોતી હેં, કયુંકે ઉસકે દર સુતુનોંમેં જઇન મઝહબકી મુરતોંકા કુછ કુછ નશાન બાકી હે. ગાલેબન યે દરજા કદીમ બુત ખાનેકા હે, બલકે ઉસકે સહને જુનુબીમેં ચારોં તરફ પુરાને મકાનોંકે

આસારભી મૌજુદ હેં. ક્યુંકે નીચેભી તેહ-ખાનેકે તઔર પર ઐક દરજા હુવા હે. ઉસકી લાગતકા અંદાજા તો કીસી મોઅર્રીખને લીખ્ખા નહીં. મગર અકસર તજરૂબા કારોંકી ઝબાની સુના હે. ઔર કરને-સેભી માઅલુમ હોતા હે, કે તકરી-બન ઐક લાખ રૂપીઆ લગા હોગા.

શાહ-જહાની જામેઅ મસજીદકા બયાન.

મુલ્કે રાના ઉદેપુરકી ફતેહકે બાઅદ, શાહ-જહાંગીર અજમેર શરીફમેં આનેકા ઇ-તેફાક હુવા. ઔર ચુંકે વહાં કોઇ મસ-જીદ ન થી, ઇસલીયે બાદશાહકો ખ્યાલ હુવા, કે યહાં ઐક મસજીદે વસી, ઔર રફી ત-અમીર કરાઇ જાયે. જબ બાદશાહ લાહોરમેં તખ્તે શાહી-પર બયઠા. તો ઇસ મસજીદકે બનવાનેકા હુકમ દીયા. અબ્દુર રહમાન ચીશ્તી, કિતાબ મીરાતુલ ઇસ-રારમેં લીખતે હે, કે યે મસજીદ, ૧૪ બરસમેં બની. ઔર ઉસકી લાગતકા અંદાજા, દો લાખ ચાલીસ હજારકા હે. અ-ગર્ચા માઅલુમ હોતા હે, કે બનતે બનતે મુલતવી હો ગઇ-હે. બાઅદ ઐક મુદ્દતકે પુરી હો-ગઇ હો, ક્યું કે ઇસ હેસીયતકી મસજીદકે લીયે તીન ચાર સાલ કાફી હો-સકતે હેં. ઇસકા-તુલ ૫૭ ગજ, ઔર અરઝ ૨૭ ગજ, ઔર સહન ૫૫ ગજ શરઇ હે. સહનમેં પાંચ દરવાઝે હેં. તીન શરકી-રૂ, ઔર ઐક શીમાલી-રૂ, ઔર ઐક જુનુબી-રૂ હેં. હરઐક દરકી મેહરાબમેં સંગે મરમર લગા હુવા હે, ઔર ઉસમેં સંગે મુસાસે મુબ

તવીઝ તહરીર કંદા હેં, કે બીચકી મહેરાબમેં કલમયે તૈયબ, લા ઈલાહા ઇલ લલ્લાહો મોહમ મદર રસુલ્લાહ, સોનેકે પાનીસે લીખ્ખા હે. એક યે બાત વહાંકી અજીબો ગરીબ મશહુર હે, કે સને ૧૯૨૧ હીજરી તા. ૭ માહે રજબમેં તબરરૂકાતે નબવી, દેહલીસે જો વહાં લાકર રખ્ખે ગયે, તો બીચકી મેહરાબસે ઠંડા પાની ખુદ બખુદ દીન—ભર જારી રહા. ઔર તમામ લોગોંને ઉસકો તબર્રૂકન લીયે. બાહેરકી મેહરાબો પર, ૯૯ નામ બારે તઆલાકે નક્શમેં કંદા હેં.

હોઝકી બજાયે મસજીદકે જુનુબી પેહલુમેં, એક બહોત ગેહરી ઝીલ હે, જો અબ ઝાલરેકે નામસે મશહુર હે, પેહલે બરસાતકી મોસીમમેં ઉસમેંસે એક નાલા ભી નીકલતા થા, જો ગઢ બઠલીકે નામસે મશહુર થા, ઔર આગે જાકર આણુ નદીકે નામસે મશહુર થા, જબ અકબર બાદશાહને શહેરકી ફસીલ બનવાઇ, તો ઉસ નાલેકો દરગાહકે બાઝારકી તરફ કાટ દીયા, ઔર ઉસકા બંદ બંધવા દીયા, બંદકે કીનારે પર, શાહ કુલ્લીખાન, અજમેરકે સુબેકા મકબરા બના હુવા હે. જો ઉન્હોંને અપની હયાતહીમેં બનવા દીયા થા. ઉસકી વજેસે લોગોંકો બહોત આરામ હો—ગયા. ઉસકી ગેહરાઇકા કુછ પતા નહીં લગતા. એક દફેકા ઝીકર હે, કે ખુશ્ક સાલીકી વજેસે બહોતહી થોડા પાની રેહ ગયા થા, યહાં તક કે લોગ કટોરોંસે ભરતે થે, લેકીન ફીરભી તમામ શેહરકે આદમીયોંકે લીયે કાફી હો—ગયા. ઇસસે માઅલુમ હોતા હે, કે તેહસે પાની ઉબલતા હે. જબ બરસાતમેં બ—કસરત બારીશ હોતા હે. તો ઉસમેં અજબ કેફીયત આતી હે. હોઝમેં મતપેં તીરતી

ફીરતી હેં, ઔર બહોતસે લોગ રાતકે વક્ત કીશતીયોંમેં ચીરાગ જલાકર, ખાજા હઝરતકે નામ છોડતે હેં. ઉસમેંસે દો મોરી યાં ના નીકલતી હેં. ઔર દુસરી દરગાહમેં ગુજરતી હુઇ, શરકકી તરફ ચલી ગઇ હેં.

ઢાઇ દીનકી મસજીદકા બ્યાન.

ઇસ મસજીદકી જગે રાજા બીસલ દેવકે ઝમાનેમેં, બહોત બડા મંદીર ઇંદરીયા, બુત-ખાનેકે નામસે મશહુર થા, સેંકડોં તસવીરેં, હજારોં જાનવરોંકી સુરતેં, ઉસમેં બની હુઇ થીં. સુલતાન શહાબુદ્દીન ગોરી, સને ૫૮૫ હીજરીમેં, જો યહાં આયા, તો ઉસ બુત-ખાનેકી તમામ સુરતેં મસ્ખ કરદીં. ઔર ઉસકો ખાનયે-ખુદા, બના દીયા, ઇમારત-મેંભી થોડીસી તરમીમ કરદી. યાને ગરબી દીવારકે બીચમેં એક મેહરાબ સંગે મરમરકી બનવા દી. ઔર ઉસપર આયાતે કુરઆની, બ-ખતે તુગરા કંદા કરાકે, તારીખે બીના ભીખ દી, બાકી મરમ્મત અબુ-બકર, બીન અહમદકે ઔહતે-મામસે સાલભર તક જારી રહી, સને ૬૧૪ હીજરીમેં શાહ શમસુદ્દીન અલ્તમશને ઇસ મસજીદકી હેસીયતકો બદલ-કર, એક ઔર દરજા સંગે સુર્ખસે બહોત ઉમદા, ઔર મઝબુત બનવા દીયા, ઉસકી સુરત ઇસ તરેહ હો-ગઇ હે, કે ગરબી સીમતમેં કદીમી બુત-ખાનેકા દરજા કાયેમ હે. ઉસમેં બહોત ઉમદા ઉમદા સાફ સંગે મરમરકે સતુન, ઔર તીન તીન બુરજીયા દોનો તરફ, ઔર બીચમેં એક

બડી ખુરજી બની હુઈ હે. ઉન ઔર સુતુનોંકે નકશો નીગારભી રાજા ઈંદરસેન-હીકે ઝમાનેકે હેં. ઈસ દરવાજેકી ગરબી દીવાર કે વસ્તમેં સંગે મરમરકી મેહરાબ હે. જો સુલતાન શહાબુદ્દીન ગોરીને બનાઈ થી. મશરેકકી તરફ ઈસી દરવાજેસે મીલા હુવા દુસરા દરવાજાભી બુત-ખાને-હીકા હે. યે દોનોં દરવાજોંકે આગે તીસરા દરવાજા શમસુદ્દીન અલ્તમશકા બનવાયા હુવા હે. ઉસમેં સાત મેહરાબેં હેં. ઉસકે દોનો તરફ દો મીનારે સુરખ પથ્થરકે બને હુવે હેં. ઔર દાહની મેહરાબ પર સને તામીર કંદા હે. ચાર દીવારી પોને બારા ગજકી હે. ઔર આમદો રફતકે લીયે દો દરવાજે બને હુવે હેં.

મજલીસ ખાનેકા બ્યાન.

મજલીસ-ખાના, સને ૧૨૯૭ હીજરીમેં બનાયા ગયા થા, લેકીન ફુબારસ હયદ્રાબાદકે નવ્વાબ, આસમાન-જાહને બહોત ખર્ચસે બનવાયા, યે મજલીસ-ખાના, એક દફે બનતે બનતે ગીરગયા થા, જીસકો ફીર બનવાયા ગયા, ઈસકી તામીરમેં કરીબ એક લાખ રૂપીયા હુવા હે. ઈસકે અલાવા નવ્વાબ સાહેબને ઉસકી રોશનીકે ખર્ચ-કે વાસ્તે કુછ જાગીરભી વકફ કર રખ્ખે હેં. જીસકી આમદનીસે મજલીસ ખાનેમેં આલીશાન ઝાડ, ફાનુસ, સજાયે જાતે હેં, ઔર રોશની હોતી હે. યે મજલીસ-ખાના અયસા વસી હે, કે બાવજુદ હજારહા ખલકતકે ફરાખ રેહતી હે, દુર દુર મુકામ-

સે નામી નામી કવ્વાલ આકર ગાતે હેં. ચુંકે ઉસમેં ખસી જમા મજલીસ હોતી હે, ઇસલીયે મજલીસ-ખાનેકે, નામસેં મશહુર હે. ઇસકે આગે એક દરવાજા શીમાલ-રૂ, ઔર એક જુનુબ-રૂ, નીહાયત ખુશ-વજે બના હુવા હે, દરવાજે કે મજારકી પેહલુમેં એક છોટાસા દાલાન હે. જહાં પાનીકી સબીલ લગતી હે. ઉસકે સામને એક હોઝ હે. હોઝકે પેહલુમે એક દરવાજે-મેંસે રોઝયે મુનવ્વરામેં જાનેકા રાસ્તા હે. દર-વાઝેસે રોઝયે શરીફકે રાસતેકી તરફ તમામ ફર્શ, સંગે મરમરકા બના હુવા હે, ઔર દરવાજે-કે ઉપર, યાને દુસરે દરજેકી તરફ સંગે સુમ્મકા ફર્શ હે. મગર બરકી હીસ્સેમે એક સંગે મરમરકા ચબુતરા બના હુવા હે. જીસમેં શાહ નસીરૂદીન મદફુન હેં. ઇસ ચબુતરેકે નીચે કદીમ બુત-ખાના બના હુવા થા. શાહોને ઇસલામકે વક્તમેં બુતોકો તોડ ડાલા. ઔર બાકી ઇમારત બ-દસ્તુર કદીમ રેહને દી, ઇસ ચબુતરેકે મજારેકી શીમાલી હીસ્સેમેં ઉમદા દાલાન બને હુવે થે, જીસકે અબ હુજરે બનાયે ગયે હેં. ઉસકે સહનમેં એક હસ્ત પેહલુ છતરી ગુંબદકે શિકલકી બની હુઇ હે. ઉસકે અંદર અઝદહાતમા ફતીલે સોઝ, જીસકો ચીરાગે સહન કેહતે હેં, વોહ કદદે આદમ ઉંચા નસબ હે, કેહતે હેં, કે યે ચીરાગ, અકબર બાદશાહને કીલએ ચીતોડ-ગઢસે લાકર ચઢાયા થા. બાઝ લોગ કેહતે હેં, કે યે ચીરાગ ઉસી બુત-ખાનેકા હે.

બડી, ઓર છોટી. દેગોંકા બયાન.

બુલંદ દરવાઝેકે કરીબ, મગરેબકી તરફ એક દેગ, કે જો બડી દેગકે નામસે મશહુર હે, યે દેગ પેહલે અકબર બાદશાહને બનવાઇ થી, ઓર ઉસકી વજે યે હે, કે સને ૯૭૪ હીજરીમેં જબ અકબર શાહ, ચીતોડ–ગઢકો ફતેહ કરને લગા, તો કીલઆ ફતેહ કરનેસે પેહલે યે અહદ કીયા થા, કે કીલઆ ફતેહ કરનેકે બાઅદ અજમેર શરીફ જાઉંગા, ઓર દેગ ચઢાઉંગા. ચુનાંચે કીલઆ ફતેહ કરનેકે બાઅદ, બાદશાહ પ્યાદા–પા કુચ કરતા હુવા. અજમેરમેં દાખીલ હુવા, ઓર ઝીયારતસે મુશર્રફ હોકર દેગ ચઢાઇ. અબ હુબારા દરગાહ શરીફકી તરફસે યે દેગ બનવાઇ ગઇ હે. દુસરી દેગ બુલંદ દરવાઝેકે કરીબ મશરેકકી તરફ હે, યે દેગ, સને ૧૦૨૨ હીજરીમેં જહાંગીર બાદશાહને બનવાઇ થી, બાઅદ ઇસ દેગમેં સુરાખ હો–જાનેસે, સને ૧૧૬૬ હીજરીમેં મુલ્લા મદારી ગવાલયીને દોનો દેગોંકો બનવા દીયા. અક્સર દોલત–મંદ ઉરસકે મોકે પર દેગ પકવાવે હેં, બડી દેગમેં સો મન ચાવલ, ઓર છોટી દેગમેં ૮૦ મન ચાવલ પકતે હેં. ઓર રાતકો દેગ પકા–કર સુબેહકો લુટી જાતી હે. લુટતે વકત અજબ સુરતે નઝર આતા હે. ઓર લોગ તબર્રુકન દેગકે ખાનેકો ખરીદ કરકે ખાતે હેં.

ખ્વાજેકે ઉરસકે હઝરત ખ્વાજા મોઈનુદ્દીન ચીશતી રહ.

હઝરત ખ્વાજા સાહેબકા ઉરસ હર સાલ તારીખ પેહલી રજબસે શુરૂ હોકર, છઠ્ઠી તારીખ તક છે રોજ રેહતા હે. આમ ખ્યાલ—કે મોવાફીક યહાં આકર માહે રજબકા ચાંદ દેખના નીહાયત મુબારક હે, દુર દુર અતરાફે આલમસે હીંદુ મુસલમાન જોક જોક આતે હેં. અગર કીસી શખ્સકો યે દેખના મંઝુર હો, કે મેં હીંદુસ્તાનકે હરએક હીસ્સેકે બાશીંદોંકી ઝબાન, ઓર તરઝે ગુફ્‌—તગુસે, ઓર લીબાસ, વ—ગયરાસે વાકેફીયત હાસીલ કરૂં, તો વોહ ઝુરૂર ઇસ ઉરસમેં હાઝીર હોવે, તો તમના ઉસકી પુરી હો—જાયેગી. હીંદકે અલાવા કાબુલ, બુખારા, વ—ગયરા, મુલ્કોંસે ઝાયેરીન આતે હેં. ઝાયરોંકે સીવા સૌદાગરભી અપના માલ લાતે હેં, ઓર બહોત નફા કરકે જાતે હેં. ઉરસમેં મજમા તીન ચાર લાખ આદમીયોંકા હોતા હે. ખ્વાજા સાહેબકી કરામાતસે કીસી કીસમકી ચોરી ઓર કોઇ વારદાત નહીં હોતી.

અગરચે જીસ કદર લોગ ઉરસમેં શરીક હોતે હેં, ઉન સબકી નિયત, ઓર મકસુદ ઝીયારત—હીકા હોતા હે, લેકીન એક તાયેફા અહલે હાજત—કાભી હે. યે લોગ દુર દુરસે આકર, સહને ખાન—કાહમેં પડે હુવે નઝર આતે હેં. ઇનમેંસે આઠ

હાજત-મંદ લોગ ઝમીન-પર પડે રેહને હૈ. ઉનકે ખુશરેસે માઅલુમ હોતા હૈ, કે યે હાજત-મંદ લોગ બ-ગયેર હુસુલે હાજતકે ઉઠને-વાલે નહીં, બાઝ અપને ગલોમેં રસ્સીયાં ડાલ કર. ઓર ઉસકા ઉપરકા સીરા કીસી દરખ્તસે બાંધે હુયે. ખડે રેહને હેં. ઓર દીલહી દીલમેં ખ્વાજા સાહેબસે લવ લગાયે હુયે, હુસુલે મુરાદકી ફીકરમેં ગર્ક હોતે હેં. અયસે ખડે રેહને વાલોંકો ઘોડા કેહતે હેં. આપકે મઝારકે ચારોં તરફ અહલે હાજતકા હુજુમ રેહતા હે. ઓર માંગને-વાલેભી સદહા તરેહકે હોતે હેં, ઓર નયે નયે અંદાઝસે અપને મતાલીબ હાસીલ કરતે હેં.

મસજીદે શાહ-જહાનીમેં મૌલવી સાહેબાં વાઅઝ કેહને હેં, ઓર ખુશ ઈલહાન નાઅત-ખાન, આં હઝરત સલ, કે મદાયેહ દોદો ચાર ચાર મીલકર પઢતે હેં, કે અજીબ લુત્ફ હાસીલ હોતા હે, મસજીદમેં યાતો ઇલ્મી ચરચે હેં, યા નાઅત-ખાનોંકા હુજુમ હે.

મજલીસ-ખાના અહલે સિમાકા દીનો ઇમાન હે યહાં રાગ હોતા હે. ખતમકે રોજ ઇસ મકાનમેં ઇસ કદર મજ-મયે કસીર હોતા હે. કે ઉસકા અંદાજા વોહી લોગ કર સકતે હેં; કે જો હુઝૂરીસે મુશર્ર્ફ હુયે હેં, ખતમકે બાઅદ સંદલ તકસીમ હોતા હે, ઉસકા લેના મુબારક હે. ઓર ઇસકે લેને વાસતે ઇસ કદર કસ-મકશ હોતી હે કે અગર કોઇ દબકર મરજાયે તો બઇદ નહીં. મજલીસ-ખાનેકે સામને હોઝ હે. ઓર ઉસકે આગે સહનમેં એક ખુશ-નુમા બાઝાર, ઉરસકે અય્યામમેં હર વક્ત લગા રેહતા હે.

લંગર-ખાના અબ તક જારી હે, ઓર ઉરસમેં હર રોજ પાંચ મન જવકા દલીયા પકતા હે. યે અપની લજજત, ઓર નમકીનીસે હર કીસમકે લજીજ ખાનોંકો ફીકા કરદેતા હે. યે સબ તસરરૂફ હઝરત ખાજયે બુઝુર્ગકા હે, કે અહલે હાજત અપના દામને મુરાદ, ગૌહરે મુદ્દઆસે ભરતે હેં, ઓર હર શખ્સ શાદ-કામ અપને અપને મુકામકો જાતા હે,

હઝરત ખાજા સાહેબકા એહવાલ બહોત તુલ હે, લેકીન ઇસ રીસાલેમેં મુખતેસર હાલાત લીખ્ખે ગયે હેં. ઉમ્મીદ હે, કે નાઝેરીન ઇસકો પસંદ કરેંગે. હઝરત ખાજા સાહેબકી શાનમેં શોઅરાયે નામીકે કલામભી યહાં દાખીલ કીયે જાતે હેં.

ગઝલ.

તુ શેહન-શાહે ફુગફુરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી,
વીલાયત હીંદ હે તેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
ઉસીકે દામને ખાકીશમેં દોલત લા-ઝવાલી હો,
હુઝુરી હો જીસે તેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
મુશર્રફ જો ઝીયારતસે તેરી રોઝેકે હો આયા,
હુઆ નારીસે વોહ નુરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી,
દીયા હે ફૈઝ તુજકો હકને સારે અવલીયા ઉપર,
નહીં સાની કોઇ તેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.

કુરેઇ માતા થી કુબ્બુલ્લા તેરે સીવા કોસકી,
જમીં-પર લીખ-ચુકા બારી મોઇનુદદીન અજમેરી.
અદુ તો થાહી ગરદું યે ઝમીંભી હો-ગઇ દુશ્મન,
મદદ ફરમાવો તુમ મેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
તલા-તુમ બહરે ગીરદાબે બલામેં હે ડુબી જાતી હે,
તુ કીશતી પાર કર મેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
તુઝુસે મેહરબાનીસે દીલે મગમુમે મુઝતરકે,
ખુદારા કર તુ મસરરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.

ગઝલ.

હમારે પેશવા ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં,
હમારે રાહ-નુમા ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં.
રસુ-લુલ્લાહકી અવલાદમેં હે વોહ વલીયે હક,
જહાંકે બાદશાહ ખાજા મોઇનુદદીન ચીશતી હેં.
શરીઅત માઅરેફતસે ઓર તરીકતસે હકીકતસે,
હુયે વાકીફ સદા ખાજા મોઇનુદદીન ચીશતી હેં,
હસબમેં હે વોહ લાસાની નસબમેં વોહ દુરરે યકતા,
અલીકે દીલ-રૂબા ખાજા મોઇનુદદીન ચીશતી હેં.
શીફા હાસીલ ઝમાનેકો મઝારે પાકસે ઉનકે,
મરીઝોંકી દવા ખાજા મોઇનુદદીન ચીશતી હેં.
હરએક છોટા બડા કહેતા હે ઉનકો શાહે હીંદુસ્તાં,
વલીયે હીંદ કયા ખાજા મોઇનુદદીન ચીશતી હેં,

કીયા હીંદુસ્તાંમેં કબઝા શમશીરે કરામતસે,
શુજાએ બા-સફા ખાજા મોઈનુદદીન ચીશતી હેં.
ઝબાં લાઉં કહાંસે જો કરૂં તૌસીફ મેં ઉનકી.
પયે મદદ્દો સના ખાજા મોઇનુદદીન ચીશતી હેં.
ખુદાકો પાયેગા તાલીબ મુકર્રર કસ્દકસે ઉનકે.
મુકર્રર રાહ-નુમા ખાજા મોઇનુદદીન ચીશતી હેં.

ગઝલ.

બંદા બના ચુકી હે હમકો અતાયે ખાજા,
દીલ હે નીસારે ખાજા જાંહે ફીદાયે ખાજા.
દેખી હે કુદસીયોંને શાને અદાયે ખાજા,
બે-ઇખત્યાર હોકે હમ હેં ફીદાયે ખાજા.
ચાહે ગદા બના લે ચાહે અમીર કર દે,
રાઝી હેં હમ ઉસીમેં જો હો રઝાયે ખાજા.
જન્નતકી ક્યા હવસ હે હુરોંકી ક્યા તમન્ના,
ઘર કર રહી હે દીલમેં શાને અદાયે ખાજા,
મુઝતર તેરી નઝરમેં શાહોંકી ક્યા હકીકત,
અલ્લાહને બનાયા તુજકો ગદાયે ખાજા.

ગઝલ.

ચલો સખી અજમેર નગરકો ખ્વાજાકા જોબન દેખત લો,
ફુલોંકી ચાદર માથે ઓડે મન મોહન દેખત લો.
નુરે ઇલાહીકા મેંહ બરસત હે ખ્વાજા પીયાકી ફુલી બહાર,
દુલ્હા ચીશતી બન બયઠો હે આકે દરશન દેખત લો.
સેજ રચી હે ધુમ મચી હે ગુન ગાવત હેં હુરો મલક,
કયસો સજે હે ચોખટકો મોરે ખ્વાજાકા આંગન દેખત લો.
જી માંગત હે ચીશતી પીયાસે ભર પાવત હે મનકી મુરાદ,
દે તુ દાતા અન ભીકારીકો ખાસા ભોજન દેખત લો.
તુમરે ડગરવા-પે આન પડા મહુમદશાહ અય ગરીબ નવાઝ,
ગયેર ભયા હે હાલ મોરા તુમ ખોલકે ચીતવન દેખત લો.

ગઝલ.

કહું કયાં રૂત્બયે વાલા મોઇનુદદીન ચીશતીકા.
જીસે દેખા હે વોહ શયદા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
તુ રખ વીરદે ઝબાં હરદમ યે નામે પાકકો અય દીલ,
ચીરાગે મંઝીલે ઉકબા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
તમન્ના હે મલાયેકકો કે ચુમેં આનકર ચોખટ,
ફુઝ અયસાહી હે દરવાઝા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.

ચલો અય તીશ્ને-ગાને માઅરેફત સયરાબ હોં ચલકર,
રવાં હે ફયેઝકા દરીયા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
નહીં ખાહીશ તેરી જન્નતકી અય રીઝવા નહીં હસરત,
હમેં કાફી હે દરવાઝા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
ગુલામે ખાનુમા હુમેં ગુલામે ખાકે-પા સાયેલ,
મોહેયોદ્દીન જીલાંકા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.

ગઝલ.

યા ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ,
યા વાકીફે રાઝે ખફી વ જલી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
આગાહ હો મેરે હાલસે તુમ, કરદયે ખીદ હું હોશ હે ગુમ,
દુશ્મન હે પયે આઝાર દેહી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
ફર્યાદ તુમહીંસે હે મેરી, તકલીફ સહી કયસી કયસી,
દાદ તલબકી દાદ રસી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
મોહે અયેશો તરબને ફેર લીયા, દીન રાતકે ગમને ઘેર લીયા.
સબ દુર હોં મેરે રંજે દીલી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
લાઇ હે મુઝે ઉમ્મીદો કરમ, ઇસ ખાકકી ઇસ દરકી હે કસમ,
આયા હું પયે હાજત તલબી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
કયા મેરી ઝબાં કયા મેરા બયાં, મેં હેચમ-દાં તુમપે કુરબાં,
કેહતે હેં મલક યે તુમકો સભી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.

યે દાગ કહાં તલક રંજ સહે, તુમસે ન કહે તો કીસસે કહે,
તુમ આલે નબી અવલાદે અલી, સુલતાનુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.

ગઝલ.

અય મેરે ખાજા પ્યારે લે ખબર–દીનો દુન્યકે સહારે લે ખબર
હો રહા હું ઇશ્કમેં તેરે અસીર–અય મેરે પ્યારેકે પ્યારે લે ખબર.
દો જહાંમેં બાદશાહી હે તેરી–ગૌસે આઝમકે દુલારે લે ખબર,
અર્શસેહી ફર્શ તક તેરી હે ધુમ–અય મોહંમદકે પ્યારે લે ખબર.
સબ મલાયેક હુરો ગીલમાં યું કહે–અય બની હાશમકે પ્યારે લે ખબર.
અપને હાથોંસે પીલાદો મય મુઝે–સાકીયે કૌસરકે પ્યારે લે ખબર.

ગઝલ.

અય ખાજયે આલમ તુને ખુદા, મુઝે કરકે ઇશારા છોડદીયા,
મેરી કીશતીયે જાંકા અય ખાજયે દીં, ક્યું દેકે સહારા છોડદીયા.
જરા નયનકા દેદે ઇશારા મુઝે, જરા દીલકા હોવે સહારા મુઝે,
ન જ્યાદા ઇસસે સતાના મુઝે, ક્યું દરકા ખુલાના છોડદીયા.
બુલબુલ હું મેં દરકા તેરે શહા, જરા લુત્ફો કરમકી કીજે નીગાહ,

કુરબતમેં અબ મુઝે લીજે બુલા, કયું મુજકો દુલારા છોડદીયા,
અય શાહ મોઈનુદ્દીન પીયા, ખાજા ઉસમાનકે તુમ નુરે નીગાહ.
અજમેરકી ચૌખટ દીજે દીખા, કયું ખ્યાલ હમારા છોડદીયા,
તેરે દરકે સીવા મેં જાઉં કીધર, અબ દુસરા ઢુંઢું કોનસા દર.
એહવાલ કહું કીસસે જાકર, મેંને સબકા સહારા છોડદીયા,
અય ખાનગે ચીસ્તકે શહવારે, અહમદકો દરપે બુલવા લે,
મેં ખાજયે ચીસ્તકે બલહારે, કયું અપના નઝઝારા છોડદીયા,

ગઝલ.

ફુરકતમેં મુબતીલા હું ખાજા ઈધરતો દેખો,
વલ્લાહ તડપ રહા હું ખાજા ઈધરતો દેખો.
મુશકીલ કુશાઈ કીજે હાજત રવાઈ કીજે,
સો જાનસે ફીદા હું ખાજા ઈધરતો દેખો.
ખાજા મોઈને ચીશતી લીલ્લાહ બચાઓ કીશતી,
તુફાનમેં ફંસા હું ખાજા ઈધરતો દેખો.
અજમેરમેં બુલાલો રૌઝા મુઝે દીખાદો,
ઉલફતમેં મરમીટા હું ખાજા ઈધરતો દેખો.
કહીયે મેરી ખતાભી સુનતે નહીં જરાભી,
હરદમ પુકારતા હું ખાજા ઈધરતો દેખો,
ચાહે બનાઓ મુજકો ચાહે બીગાડો મુજકો,

બરદા મેં હો ચુકા હું આજ ઇખરતો દેખો.
જાયે નિશાત કીસ જા બીન તેરે મેરે આકા.
બે-કસ હું બે-નવા હું આજ ઇખરતો દેખો,

ગઝલ.

દેરસે હમ દરે દોલત પે સદા દેતે હેં,
આજ દેખે મેરે સાબીર મુઝે કયા દેતે હેં.
ભુલ જાતા હે જો કલીયરકી તેરે રાહ કોઇ,
હઝરત ગંજે શકર આકે બતા દેતે હેં.
ન સહી બખ્તમેં કુછ મેરે મગર યા સાબીર,
આપ બીગડી હુઈ તકદીર બના દેતે હેં.
ચુટકીયાં લેતી હે રેહ રેહકે જીગરમેં ફર્યાદ,
નાલયે દીલ મેરે રૂક રૂકકે મઝા દેતે હેં.
અપને બંદેકો બના દેતે હેં દમમેં મવલા,
શાન યું બંદા નવાઝીકી દીખા દેતે હેં.
મેરે સાબીર તેરે કુરબાન મેં પુકારૂં કબતક,
મોંહસે ફરમાઓ ખુદાકે લીયે હાં દેતે હેં.
રહમ કર રહમ હુસેન ઇબને અલીકા સદકા,
તેરે મોહતાજ તેરે દરપે સદા દેતે હેં,

ગઝલ.

અફસોસ ઈશ્કે સાબીર તન મન જલા રહા હે.
કયા હીજ્ર ઉસ સનમકા દીલકો સતા રહા હે.
કીસસે કહું મેં અપની સુનતા નહીં હે કોઈ,
જો કુછ કે અપને દીલમેં યારો સમા રહા હે.
ઘાયેલ હુવા હું ઉસકે ઘુંઘટકે લટ પલટસે,
વોહ શોખ નાઝ અપને કયા કયા દીખા રહા હે.
મરતે હેં હમ તો ઉસપે લેકીન વોહ યાર હમસે,
કયા જાને કીસ ખતા પર મુખડા છુપા રહા હે.
અપની તો યે સદા હે હર વકત રબ્બે અરની.
આવાઝે લન તરાની હમકો સુના રહા હે.
ફરમાયા નહનો અક્‌રબ હર જાપે હે વોહ મહકુમ,
કયા ખુબ ખુશ અદાસે પ્યારા બના રહા હે.
મીરાં શાહ સરકે બલ તુ અબ ચલ પીરાને કલીયર,
ફયઝાને ગંજે મખફી સાબીર લુટા રહા હે.

ગઝલ.

હુવા હુ દીલસે મેં શયદા અલાઉદ્દીન સાબીરકા,
મુકદ્દસ નુર હે આલા અલાઉદ્દીન સાબીરકા.

ન છોડુંગા કભી હરગીઝ મેં સંગે આસતાનેકા,
બડા મકબુલ દરવાઝા અલાઉદ્દીન સાબીરકા
સંગે દરગાહે ખુદ હું મેં ફરીદુદ્દીન કુતબુદ્દીન,
નીઝામુદ્દીન પ્યારેકા અલાઉદ્દીન સાબીરકા.
નહીં ખાહીશ હે જન્નતકી નહીં હે ખૌફ દોઝખકા,
હમેં કાફી હે દરવાઝા અલાઉદ્દીન સાબીરકા.
ખુદાયા તુ પીલાદે અબ શરાબે ઇશ્ક સાબીરકા,
મયે વહદતકા હું પ્યાસા અલાઉદ્દીન સાબીરકા.
મુઝેભી ઇશ્ક દીજે યા મેરી સરકાર અપના તુમ,
ઉઠા યે દીલસે અબ જજબા અલાઉદ્દીન સાબીરકા.
તસદ્દુક અપને મુરશીદકે હુવા સાદાત તુ દીલસે,
દીખાયા હમકો યે જલવા અલાઉદ્દીન સાબીરકા.

ગઝલ.

અય મેરે સાબીર પ્યારે લે ખબર,
આ પડા હું દર તુમ્હારે લે ખબર.
દરદે દીલ કીસસે કહું મેં તુમ સીવા,
દીનો દુન્યાકે સહારે લે ખબર.
હીજરને ફુંકા હે મેરા તન બદન,
ઉઠતે હેં દીલસે શરારે લે ખબર.

ફીદા હૈ તુમસે જહાંમેં જલવા-ગર,
દીને અહમદકે સહારે લે ખબર.
યા અલાઉદ્દીન તુમ બીન કૌન હૈ,
હાદી વ મવલા હમારે લે ખબર.
ફુરકતે ગમને રૂલાયા હૈ મુઝે,
ફૂયા વ બાઝાર પ્યારે લે ખબર.
બહરે ઈસીયાંમેં હું ડુબા રાત દીન,
અબ કરો જલદી કીનારે લે ખબર.
મીરાંશાહ આજીઝ બીચારા નાતવાં,
કેહ-કે દર પર જા પુકારે લે ખબર.

ગઝલ.

આનીદે મુરગે બીસમીલ હૈ જાં નીસાર તેરા,
સાબીર ખુદા દીખાદે જલદી મઝાર તેરા.
અય દશતીયાકે સાબીર શાને જમાલ દીખલા.
ફીર આયે યા ન આયે કયા એતેબાર તેરા,
ફુરકતકે રંજો ગમસે જેરો જબર ન દીલ હો.
મેરી નીગાહ ગર હો સાબીર મઝાર તેરા.
તુજકોબી અપને દર પર હે ઉસકી ઈંતેઝારી,
સાબીર જો દેખતે હૈં યાં ઈંતેઝાર તેરા.

કયસા સુરૂરે વહ્-દત કયસી મયે મોહબ્બત,
સાબીર નીગાહે દીલમેં છાયા ખુમાર તેરા,
સરમેં સમા રહા હે સાબીરકા મેરે સવદા.
ક્યું બખીયા-ગર ગીરેબાં હે તાર તાર તેરા,
ફીર તુ કહાં કહાં હે દીખલા મઝારે સાબીર.
અય ઉમ્ર હર કદમ હે ના-પાયેદાર તેરા,
સાબીર ન ભુલ ઉસકો કરલે કુબુલ ઉસકો,
મીરઠમેં એક જમાલી હે યાદ-ગાર તેરા.

ગઝલ.

ફીંદવાલે ઉનહેં મફી મદની કેહતે હેં,
ખુલ્દ-વાલે ઉનહેં સરવે ચમની કેહતે હેં.
દેખકર અપને સહીફોંમેં તેરા જીકરે જમીલ,
અંબીયા રઓબસે અલ્લાહો ગની કેહતે હેં.
પુછા હુરોંને હુઝુર આપકા દોલત ખાના,
હંસકે બોલે હમેં મક્કી મદની કેહતે હેં.
એક ઇશારેસે હુવા ચાંદકા દીલ દો ટુકડે,
આશીક ઇસ આનકો બરછીકી અની કેહતે હેં.
મંઝીલે ગમમેં થકા બયઠા હું મહબુબસે દુર,

ઇસ મુસીબતકો ગરીબુલ વતની કેહતે હેં,
એક તુમ હો કે હે અલ્લાહ તુમ્હારા મુશતાક,
એક મુસા હેં કે રબ્બે અરેની કેહતે હેં.
મરહબા અકબરે મદ્દાહ લીખી ખુબ ગઝલ,
ઇસી અંદાજકો શીરીં સુખની કેહતે હેં.

ગઝલ.

શાને લવલાકસે ઝાહીર હે બડાઇ તેરી,
આલેમુલ ગયેબને કયા જાત બનાઇ તેરી.
તુર તક હઝરતે મુસા કઇ દીનમેં પહોંચે.
લા મકાંમેં હુઇ એક પલમેં રસાઇ તેરી.
કદમે નાઝ તો રખ્ખા થા અરબમેં લેકીન.
ફીર ગઇ સારે ઝમાનેમેં દુહાઇ તેરી.
તેરી ખાતીરસે બનાઇ હે યે ખુદાને બસતી,
સચ જો પુછો તો યે બસતી હે બસાઇ તેરી.
હું તેરે ફયેઝકે મોહતાજ વલી ઓર નબી,
નેઅમતેં પાતે હેં સબ હાથ ઉઠાઇ તેરી.
આજ તક કોઇ ન પહોંચા હે ન પહોંચેગા કોઇ,
અલ્લાહ અલ્લાહ કહાં તક હે રસાઇ તેરી.
હદ જો કી તુને વોહ અલ્લાહને સબ પુરી કી,

શબે મેઅરાજકો ક્યાં ખુબ બન આઇ તેરી,
શુક્ર કર ઉમ્મતે મહમુબે ખુદા હે માયેલ,
સાફ હો જાયેગી દોઝખસે રિહાઇ તેરી.

ગઝલ.

યે આશીક આપકા યા અહમદે મુખતાર આતા હે,
તડપતા લોટતા યા સૈયદે અબરાર આતા હે.
પહોંચ–કર અબ મદીનેમેં સરે દરબાર આતા હે,
તુમ્હારા મસ્ત યા અહમદ કલંદર વાર આતા હે.
મેં વોહ વહશી હું સહરાયે મદીના મેરા મકસન હે,
ગીજા નામે નબી લબપે જો હરબાર આતા હે.
પીલાદો વસ્લકી દારૂ કે હો જલદી શીફા જીસસે,
તુમ્હારા યા રસુલુલ્લાહ યે બીમાર આતા હે.
મદીનેસે ચલી આતી હેં મુજકો આજ–કલ ખબરેં,
મેરા દીલ તારખાના હે કે જીસમેં તાર આતા હે.
મદીનેકો ચલેગે હમ જો વોહ પુછે તો બોલેંગે,
તબીબોંકે યહાં અકસર જો હેં બીમાર આતે હેં.
યે ઇસમાઇલ દીવાના બને ઇશકે નબી પીકર,
કે જીસ મજલીસમેં આતા હે તો બસ સરસાર આતા હે.

ગઝલ.

મેરે દરદે જીગરકી તુહી હે દવા, યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા,
મુઝે જલદીસે શરબતે વસ્લ પીલા યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા.
યે તમન્ના ખુદાસે હે મેરે નબી. કે જુદા હો બદનસે યે રૂહ જબી,
હો ઝબાંસે યે કલેમા કલામ અદા, યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા.
કોઈ તુમસા હુવા હે ન—હોગા કભી. હુઇ તુમપે રીસાલત ખતમ નબી,
હે આપકે વાસ્તે અરઝો સમા, યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા.
તુમ્હીં બાઅદ ખુદાકે હો સબસે કલાં, તુમ્હીં બાયેસે ઝીનતે કૌનો મકાં,
તુમ્હી સારે જહાંકે હો જલવા નુમા. યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા.
કરો રહમકી મુઝપે નીગાહ જરા, તુમ્હીં હામી હો શાફ્યે રોઝે જઝા,
કરો શાહકો રત્બા ગદાકો અતા, યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા.
મેરે દીલકી તમન્ના બરઆયે કહીં, તેરે રૌઝેપે પહોંચે બ—હાલે હુઝું,
કહું મીસ્લે ગદા યે સદા મેં સદા, યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા,
શહા તાલીબે ખસતા મેં આપકા હું, સીવાઈસકે મેં ઓર કયા અર્ઝ કરૂં,
ન કીસીકી તલબ હે તુમ્હારે સીવા, યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા.

ગઝલ.

સીતમસે બાઝ આ ઝાલીમ કયામત હોને—વાલી હે,
બ—પેશે દાવરે મેહશર અદાલત હોને—વાલી હે,

નઝર બાઝી સંભલ કર બયઠો કયામત હોને-વાલી હૈ,
કીસીકે હુસ્ન રોજ અફ્ઝુંકી શોહરત હોને-વાલી હૈ.
હમારે ઇશ્કકી દુન્યામેં શોહરત હોને-વાલી હૈ,
કીસી માઅશુકે કમ સીનસે શરારત હોને-વાલી હૈ.
ખીદીંગે યારકા મુશતાક દીલભી હૈ જીગરભી હૈ,
સીતમ યે હૈ કે દોનોંમેં રકાબત હોને-વાલી હૈ.
ન ઠોકરા કર ચલો હર હર કદમ પર અયસી શોખીસે,
તુમ્હારી ચાલસે બરપા કયામત હોને-વાલી હૈ.
કીસીકે હુસ્ન પર ઉનકી તબીઅત આતી જાતી હૈ,
હસીનોંકો ખબર કરદો અદાલત હોને-વાલી હૈ.
લીયે શમશીરે બુરરાં આજ વોહ મકતલમેં આતે હૈં,
મુબારક બ.દ મુશતાકો શહાદત હોને-વાલી હૈ.

ગઝલ.

ઇલાજે દરદે દીલ તુમસે મસીહા હો નહીં સકતા,
તુમ અછછા કર નહીં સકતે મેં અછછા હો નહીં સકતા.
અભી મરજાઉંગા જનેકે તાઅને ફીર ન-દેના તુમ,
યે તાઅને વોહ સુને જીસસે કે અયસા હો નહીં સકતા.
તુમ્હેં ચાહું તુમ્હારે ચાહને-વાલોં કોભી ચાહું,
મેરા દીલ ફેરદો મુઝસે યે ઝગડા હો નહીં સકતા.

દમે આખીર મેરી બાલીનપે મજમા હે હસીનોંકા,
ન-આના અય કઝા ઉસ વક્ત પર વા હો નહીં સકતા.
જો તુમ ચાહો વોહ હો-જાયે યે હે અલ્લાહકી કુદરત,
જો મેં ચાહું તો ફરમાઓ કે અયસા હો નહીં સકતા.
ઝીડક દેતે હો સુનકર મુદ-દઆયે આશીકે મુઝતર,
હસીને બે-મુરવ્વત કોઇ તુમસા હો નહીં સકતા.

ગઝલ.

દરીયાયે તનમેં મેરે તુફાને ગમ ઉઠા હે,
કીશતીકા ઉમ્રકી અય અલ્લાહી ના-ખુદા હે.
દુન્યામેં હમને આકર પાયા હે રંજો ગમકો,
હીસ્સા યેહી અઝલસે હમકો મીલા હુવા હે.
બહરે અલમમેં હરદમ રેહતે હેં ગૌતા-ઝન હમ,
મકસુદકે ગૈહરકા મીલતા નહીં પતા હે.
મેં હું ગરીબો આજીઝ મુઝપરભી એક નઝર હો,
અય સરવરે દો આલમ દર પર ગદા ખડા હે.
શાહો અમીરો મુન-ઇમ મુફલીસ ગરીબ સારે,
મોહતાજ સબ હેં તેરે માલીક તુ અય ખુદા હે.

ગઝલ.

ફનાકા જામ અય સાકી મેં પીપીલું તુ બરબર દે,
બકાકી મયસે આંખેં મીસલે નરગીસ મસ્ત કરકર દે.
નીરાલા હે તુ અય મવલા નીરાલી હેં તેરી શાનેં,
કીસીકો ખાકકી ઢેરી કીસીકો સંગે મરમર દે.
બુરાકે શાહને મેઅરાજમેં યે કી દુઆ હકસે,
અતા કર વોહ કદમ આવાઝ ચલનેમેં જો ફર ફર દે.
ઇલાહી રૈઝગે ખયરૂલ-વરા પર જબ મેં જા પહોંચુ,
બ-રંગે ગર્દીશે ગરદું ન ગરદીશ મુજકો સરસર દે.
કહા જીબ્રીલસે હકને દમે મીલાદે પયગંબર,
મેરે મહબુબકી આમદકા તુ પયગામ ઘરઘર દે.
સદા યે આ રહી હે દમ-બદમ હુકે બીયા-બાંસે,
અજલ કબરોંમેં લાશોં મરને-વાલોંકી તુ ધરધર દે.
જલાલી હે અજબ ઉસ કાદીરે કૈયુમકી કુદરત,
કીસીકો તાજે સુલતાની કીસીકો ભીક ઘરઘર દે.

ગઝલ.

રૌઝેસે ખાજાજીકે જલવે નીકલ નીકલ કર.
કેહતે હેં અહલે દીલસે દેખો સંભલ સંભલ કર.

બયઠે હેં અબ હમ આકર હીંદલ-વલીકે દર પર,
કયું ચર્ખ દેખતા હે આંખેં બદલ બદલ-કર,
અજમેરકે ચમનકી ચલ-કર બહાર દેખેં,
જન્નતસે કેહ રહી હેં હુરેં નીકલ નીકલ કર.
મહરૂમ અપને દરસે ખાજા નહીં ફીરાતે,
લેતે હેં મકસદે દીલ સાયેલ મચલ મચલ કર.
તીરે નીગાહે ખાજા ખાતે હેં હમ જીગર પર,
કીસ શૌકસે તજમ્મુલ પેહલુ બદલ બદલ કર.

ગઝલ.

દીલકી કીસે સુનાઉં ઓર કોન હે હમારા,
મુજકો તો દો જહાંમેં હે આપકા સહારા.
સાબીરકી શાન આલી સાબીર હમારે વાલી,
દરસે તુમ્હારે ખાલી ન જાઉં મેં ખુદારા,
હર હાલે બે-કસીમેં કેહતા હું અપને જીમેં,
હીંદલ-વલી હેં વાલી યા આપકા સહારા.
પુરા યેહી કરેંગે સાયેલ સવાલ તેરા,
કાહેકો હે પરેશાં દર દર ફીરે હે મારા.
સુરમેકી જા લગાઉં આંખોંમેં ખાકે પાઉં.
પાઉં અગર મેં સાબીર નકશે કદમ તુમ્હારા,
મુશકીલ-કુશાહ કીજે દોનોં જહાંમેં મેરી,

મુશકીલ-કુશાકે દીલબર સુલતાને દીં હમારા,
લીલ્લાહ અર્ઝ મેરી મખદુમે પાક સુનીયો,
દર પર ખડા મુનવ્વર કેહતા હે યે બિચારા.

ગઝલ.

આકર તુમ્હારે દર પર બદનામ હો-ચુકા હું,
મેરી ખબર લો ખાજાં ના-કામ હો-ચુકા હું.
સોંપા હું તુમકો પ્યારે દુન્યા વ દીંકી કુંજી.
અબ પાસ મેરે કયા હે બે-દામ હો-ચુકા હું,
પરદા ઉઠાઓ રૂખસે મુખડા દીખાઓ ખાજા,
મેં ઇશ્કમેં તુમ્હારે ગુમ-નામ હો-ચુકા હું.
હે લાજ મેરી તુમકો તુમ લાજ રખીયો મેરી,
મુજકો યેહી હે ખાજા ગલે-હાર હો-ચુકા હું.
મહમુદ જબ મીલા હે એક જામે વસ્લે ખાજા,
મખમુર મસ્ત મેં અબ એક જામ હો-ચુકા હું.

ગઝલ.

મસ્તે અલસ્ત મુજકો સાકી બના રહા હે.
આંખેં મીલા મીલાકર બે-ખુદ બના રહા હે.

વોહ મસ્તે નાઝ મુજકો પ્યાલા પીલા રહા હે.
જોશે બહાર હે ફીર કાલી ઘટાકે સદકે,
જોકે શરાબે મસતી ફીર ગુદ ગુદા રહા હે.
છન છનકે નુર ઉસકા ફ્યલા હે સબ જહાંમેં,
પરદેમેં બયેઠ-કર વોહ જલવા દીખા રહા હે.
હર રંગમેં નીહાં હે હર શકલમેં અયાં હે,
આંખોમેં બસ રહા હે દીલમેં સમા રહા હે.
વોહ ઝારો ના-તવાં હે બીમારે ગમ ઇલાહી,
હર સાંસ ચુટકીયોંમેં તનકો ઉડા રહા હે.
ફિલ-ઝનમેં પડ ગયા હે દીલ ચાક ચાક હોકર,
શાનેસે આજ કોઇ ઝુલફેં બના રહા હે.
કીસને દીખા દીયા હે યા રબ જમાલ અપના,
કયું આજ શકલે મુસા ગશ મુજકો આ રહા હે.
મરકદમેં સો રહે હેં હારે થકે હુયે હમ,
કયું આજ શૌરે મેહશર હમકો જગા રહા હે.
દે-દેકે રંજ રૌનક ઇસ ઇશ્કને મીટાયા,
આગાઝ કયા રહા થા અંજામ કયા રહા હે,

ગઝલ.

પીલાકર બા-દ-એ વહ-દતકા મુજકો કોઇ પયમાના,
બનાદો અય મેરે આજ મુઝેબી અપના મસ્તાના.

ખડી રેહતી હેં હરદમ બા–અદબ તાઅઝીમસે પરીયાં,
સુલેમાના તેરા દરબાર હે યા પરી–ખાના.
નહીં દેખા જો વોહ શમએ જમાને ખાજગે અજમેર,
જલા કરતા હું સોઝે ગમસે હરદમ મીસ્લે પરવાના.
ખયાલે ઝુલ્ફને ફુરકતમેં દીખલાઇ પરેશાની,
દીખાદો રૂયે તાબાં આપકા હું મેંભી દીવાના,
પડહે જીસ વકત અવસાફે ગુલે બાગે નબી મેને.
ગુલીસ્તાંમેં દીલે બુલબુલ હુવા સુન સુનકે મસ્તાના.
મેરે ઘર જલવે અફ્ઝા હોંગે કબ યા રબ.
નહીં માઅલુમ કબ હોગા મેરા પુર નુર કાશાના,
જો કુછ દીલ પર તજમ્મુલકે ગુજરતા હે વોહ અઝહર હે.
સીવા તેરે સુનાયે કીસકો જાકર અપના અફસાના.

ગઝલ.

મોઇને કુતબે હીંદુસ્તાં મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં,
વહીદે મૌજદે ઇરફાં મોઇનુદ્દી ચીશતી હેં.
અમારે દી મુરીદે હઝરતે ઉસમાન હારૂની.
હબીબે ખાલીકે સુબહાં મોઇનુદ્દી ચીશતી હેં,
હકીકતમેં તરીકતકા હુવા હે ખાતીમા ઉનપર.
અજબ હાદી અજબ ઝીશાં મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં,

તાઆજ જુબ કયા અગર ફકરે તવક-કલ ઉનપે નાઝાં હો,
કે. શાહે કોશ-વરે ઇરફાં મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં.
મોહબ્બત ચાહીએ દીલસે હરએક અહલે રીયા-ઝતકો,
કે મહબુબે શાહે મરદાં મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં.
કરે કયું કર ન અહલે ફક તવાફે મરકદે અનવર,
સબોંકે કિબ્લએ ઇમાં મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં.
મુનાસીબ હે રજુએ દીલ ઉન્હીંસે તુભી રખ સૈયદ,
કે અહલે માઅરેફતકી જાં મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં.

ગઝલ.

બનું કીસ મોંહસે મેં શયદા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા,
મગર ખાદીમ હું ઓર બંદા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
જહાંમેં હો કે પયદા કુછ નહીં દેખા નહીં દેખા,
ન-દેખા હમને ગર રૌઝા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
મીટી ઝુલમત હુવા ખુરશીદે દીને મુસતફા રૌશન,
જો ચમકા હીંદમેં જલવા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
તડપ ઉઠે હજારોં સુફીયાને બા-સફા સુનકર,
ઝબાં-પર નામ જબ આયા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
ફીરા કોઇ ન સાયેલ જો સવાલ ઉનસે કીયા પાયા,
વોહ હે ફૈયાઝ દરવાઝા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
કરીબે રૌઝા જબ હમ ઝુમતે પહોંચે તો સબ બોલે,
વોહ આયા દેખો મતવાલા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
વલી-અલ્લાહ જીતને હેં વોહ સબ મહકુમ હેં ઉનકે,

વોહ હે શૌકત વોહ હે રૂતબા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
ઇલાહી ઇસ કદર મસતે શરાબે ઇશ્કે ખાજા હું,
કહે સબ મુજકો મતવાલા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
તજમ્મુલ ફઝલે ખાલીકસે મુરીદે બે-નવા હું મેં,
જનાબે ગૌસે આઝમકા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.

ગઝલ.

વીલાયત સબપે ઝાહીર હે કરામત આશકારા હે,
તેરી દરગાહ બહરે રહમતે હકકા કીનારા હે.
દીગર ગું હાલ અબ ફરતે મોહબ્બતસે હમારા હે,
વહાં જાનેકી કુદરત હે ન યાં રેહના ગવારા હે.
મોઇનુદ્દીં મોઇનુદ્દીં હે વીરદે ઝબાં હરદમ,
યે નામે પાક ગોયા ઝીંદગાનીકા સહરા હે.
બજા હે ગર તુઝે રૂકને રૂકીને માઅરેફત કહીયે,
નબીકા લાડલા હે ખાલીકે અકબરકા પ્યારા હે,
ન છોડા નામ ખુદ-બીનીકો મયદાને તરીકતમે,
હકીકતમેં તુમ્હીને નફસે અમ્મારાકો મારા હે,
હુયે હેં ગર્ક હમ ઇશ્કે મોઇનુદ્દીન ચીશતીમેં,
અજબ હાલત હમારી હે અજબ નકશા હમારા હે.
ખુદાકે વાસતે યા શાહે દીં ઉસકી ખબર લીજે,
જીસે કેહતે હેં સાબીર વોહ જમીલ અહમદ તુમ્હારા હે.

ગઝલ.

દીખલા જમાલ અપના હુસ્નો જમાલ-વાલે,
મહવે કમાલ કરદે અય પુર કમાલ-વાલે,
મુજકો અસીરે દામે ગેસુ બના રખા હું,
બે-ચયેન કર રખા હે પેચીદા બાલ-વાલે.
બાંકી અદાયેં તેરી કરતી હેં દીલકો ઝખમી.
કર શાદ વસ્લસે અબ શીરીં મકાલ-વાલે.
સુરતમેં તેરી ખાજા હે નુર મુસતફા-કા.
કેહતે હેં કાલ વાલે કેહતે હેં હાલ-વાલે.
ઉનકો નહીં હે ઇરફાં હરગીઝ નહીં વોહ ઇનસાં,
કેહતે હેં યે બા-ખુદા અહલે કમાલ-વાલે.
પીલે શરાબે ઉલફત આઝાદ મસ્ત હોજા,
વરના હસદ કરેંગે સબ પોરતુગાલ-વાલે.

ગઝલ.

કબ તક સીતમ ઉઠાના જાનાં જવાની પનમેં,
અબ છોડ દે સતાના જાનાં જવાની પનમેં.
જબસે હુઇ મોહબ્બત તુમસે અય આહે તીલઅત,
હે ગમકા દાગ ખાના જાનાં જવાની પનમેં.
અય તુઇ કયા કહું મેં તારે નઝરસે તેરે,

દીલ હો-ગયા નીશાના જાનાં જવાની પનમેં.
નાહક હો મોહ છુપાતે શરમો હયાસે હમસે,
હે જાનતા ઝમાના જાનાં જવાની પનમેં.
ઘરબાર માલો દૌલત તુઝ-પર નીસાર કરકે,
અબ જાનો-દીલ ગંવાના જાના જવાની પનમેં.
મઝહરકો વસ્લ તેરા હરગીઝ હુવા ન હાસીલ,
દર દરકી ખાક છાના જાનાં જવાની પનમેં.

ગઝલ.

દીલો જાન મેરા લેકર દીલબર કહાં ગયોરે,
મુઝકો બનાકે મુઝતર દીલબર કહાં ગયોરે.
કાબએમે તુજકો ઢુંઢું યા બુત-કદેમે અય બુત,
જાઉં કહાં કહાં પર દીલબર કહાં ગયોરે.
ફુરકતમેં ઉસ પરીકે દીવાના વાર બન-બન,
કેહતા ગેહી હું દરદર દીલબર કહાં ગયોરે.
હે વક્તે નઝએ લબ પર મેરે કે આઓ પ્યારે,
મેં દેખલું નઝર બર દીલબર કહાં ગયોરે.
અબ તો ખબર લો આકર વોહ ઇશ્કકા જીગર પર,
કારી લગા હે ખંજર દીલબર કહાં ગયોરે.
ઉલફત બડહાકે પ્યારે હમસે હુયે કીનારે,
હયરાં બહોત હે મઝહર દીલ-બર કહાં ગયોરે.

ગઝલ.

ખ્વાજા પીયાસેં હમરી અબતો લગન લગી હૈ.
સૌતનકે તન બદનમેં યાસે અગન લગી હૈ.
છતીયાં લગા મુરારી ચેરી હું મેં તીહારી,
અગની બુઝા હમારી દાસી ચરન લગી હૈ.
ખ્વાજા પ્યારે આજા નયનનમેં તુ સમા જા,
દીલમેં તુ ઘર બના જા આસા મોહન લગી હૈ,
અંખીયાં ફીરા ન હમસે જર જાઉંગી મેં ગમમેં.
દંડવત કરકે પ્યારે ચેરી ચરન લગી હૈ,
અજમેર વાલે રાજન સુરત દીખાદે મોહન.
નયનાં તીહારે કારન હમરી ગગન લગી હૈ,
ખુશીયાં મના રહા રહા હે જીયરા લુભા રહા હૈ.
દીલકો તોરી ગલીકી જબસે પવન લગી હૈ,
સુરીકા મન હરાના તબસે હુવા દીવાના.
જબસે પીયા અય ખ્વાજા તોરી ફબન લગી હૈ,

ગઝલ.

કુદરતા ખુદા હે દીલમેં ન ઘબરાયે મોહંમદ,
બખ્શુંગા ઉસીકો જીસે ફરમાયે મોહંમદ.
મુસાકે લીયે મેને હે કોહે તુર બનાયા,

ઓર અરશી મોઅલ્લાપે રખી જાયે મોહંમદ.
બખશુંગા મેં એક એકકો રોજે હશરમેં,
ઉમ્મતકે ગુનાહોંસે ન શરમાયે મોહમદ
દામનમેં છુપા લે મુઝે દામનમેં છુપાલે,
પરદા મેરે અયબોંકા ન ખુલ–જાયે મોહંમદ.
જમીલ મોહંમદ હેં મેરે અર્શકે તારે,
પુરી ન કરૂં કયું મેં તમન્નાયે મોહંમદ.

દાદરા.

મઝા દેતે હે કયા ખાજા તેરે બાલ ઘુંઘર–વાલે,
મેં જાનેકી કરતા હું આસ, ખાજા કયું નહીં બુલાતે પાસ,
તેરે તરફસે ખાજા મેરે દીલમેં પડ–ગયે છાલે–મઝા.
મેં જાઉંગા અય યાર, મેરે ખાજાકે દરબાર,
હમ પીરેંગે દોનો યાર, દોનો હાથ ગલેમેં ડાલે–મઝા,
યાકુબ ચલો તુમ યાર, અપને ખાજાકે દરબાર,
ગેહી મેરે અરમાન જબ નીકલે દીલસે નાલે–મઝા.

કેહેરવા.

અપને ખાજાકી જોગન બની, જોગન બની બેરાગન
બની–મેંતો.
ખુલ પસીના તુરકા–રે, બોયા ચંબેલી ફુલ,

સબ સખીયન મીલ સેહરા ગુંથે પેહને નબી રસુલ—મેં તો.
પત્તા ટુટા ડાલસેરે લે — ગઇ પવન ઉડાયે,
અબકે બીછડે કબ મીલેંગે દુર પડેંગે જાયે—મેં તો.
ડોલા અંદર સજ રહા હે બહાર ખડી હે બરાત,
ચારોં પાયે ઉઠ ચલે તો કોઇ ન આયા સાથ—મેં તો.
સોના લેને પીયુ ગયેરે સુના કર ગયે દેસ,
સોના લીયે પીયુ નહીં આયે ભગવા દે-ગયે ભેસ—મે તો.

ઠુમરી.

આન પડી દરબારે ખાજા, તોરે નગરમેં તોરે શેહરમેં—આન.
ઉંચાસા કોટ બીલન દરવાજા, નોબત બાજે બહાર ખાજા—આન.
ખાજાકે દરપે સીસ નવાઉં, તુમહો ગરીબ નવાઝ ખાજા—આન.
સીડી સીડીપે માલન બયઠી દેત હે ફુલનકા હાર ખાજા—આન.

ધ્રુરપદ.

વારી જાઉંરે ખાજા પ્યારે તુમ-પર વારનારે, તુમ-પર વારનારે.
ઉસમાનકે પ્યારે રાજ દુલારે, મેં તુમ-પર બલહારે,
દરસ દીખાદો બહરે ખુદા વોહ યારનારે—વારી.
રશ્કે ફીમયા વોહી બશર હે. લુત્ફકી જીસપર તોરી નઝર હે
હે સબસે બડહકર બેહતર તોરા દરબારનારે—વારી
હીજમેં તોરે ચયેન ન-આવે, નીસદીન મોરા જીયા ઘબરાવે,

રોવત કલ–પડં હુ મેં તોરે કારનારે—વારી.
આનકે દરપર સરકો નવાઉં, રોઝેપે તોરે બલબલ જાઉં.
કુરબાન હે તુંમપર કાબીલ અય સરકારનારે—વારી.

કેહેરવા.

અજમેર વાલે ખાજા પીયા–ખાજા પીયા મોરે ખાજા પીયા–
અજમેર.
તરસત હેં અંખીયાં તોરે દરસકો–અબ તુ ખુદારા શીકલ
દીખા–અજમેર.
સુલતાને દીં અબ લુત્ફો કરમસે–દરકા તુ અપને ખાદીમ
બના–અજમેર.
નય–નનમેં ખાજા નીંદ નહે, હે–જબસે તસવ્વુર તેરા હુવા–
જીસ પર ફીદા હેં જીન્નો બશર, સબ–વોહ પ્યારી સુરત હમકો
દીખા–અજમેર.
કાબીલકો દરપે ખાજા પીયા અબ જલદી બુલાલે બહરે ખુદા–
અજમેર.

દાદરા.

તુમ હો ખુદાકે વઝીર, તુમ હો ખુદાકે વઝીર–હમારે ખાજા.
હીજ્રમેં તેરે તડપ રહા હું, દીલકો નહીં મેરે ધીર–હમારે ખાજા.
મેરી ખબર લો સુલતાને આલમ, હુવા રંજો અલમમેં અસીર–
હમારે ખાજા.
કાબીલકો દરપર અપને બુલાલો, અય મેરે પીરોંકે પીર–હમારે.

